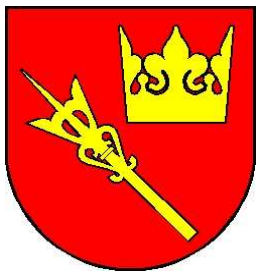
Projekt opracowany przez zespół
Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

Powiat Nowotarski

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego

2006-2015

Czerwiec 2006 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp - cele, źródła i zakres dokumentu 4

II. Sytuacja wyjściowa 6

II.1. Powiat Nowotarski – podstawowe informacje 6
II.2. Analiza SWOT powiatu 9
II.2.1. – Bezpieczeństwo i Polityka społeczna 10
II.2.2. – Edukacja i Kultura 12
II.2.3. – Gospodarka 13
II.2.4. – Infrastruktura 14
II.2.5. – Środowisko przyrodnicze 16
II.2.6. – Zarządzanie i współpraca na rzecz rozwoju powiatu 17
II.3. Specyfika powiatu i główne problemy rozwoju 18

III. Strategia Rozwoju Powiatu Nowotarskiego na lata 2006-2013 19

III.1. Wizja i strategia rozwoju społeczno-gospodarczego 19
III.2. Cele rozwoju Powiatu 20
III.3. Zadania strategiczne 25
III.3.1. OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO I POLITYKA SPOŁECZNA 27
III.3.2. OBSZAR STRATEGICZNY: EDUKACJA I KULTURA 43
III.3.3. OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA 51
III.3.4. OBSZAR STRATEGICZNY: INFRASTRUKTURA 56
III.3.5. OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE 65
III.3.6. OBSZAR STRATEGICZNY: ZARZĄDZANIE I WSPÓŁPRACA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU 71
III.4. Zadania priorytetowe 77
III.5. Ramy finansowe Strategii 78

IV. Sposób monitorowania postępów i oceny strategii 81

IV.1. Monitorowanie postępów w realizacji 81
IV.2. Ocena Strategii 83
IV.3. Procedura dalszych prac 83

Spis Tabel

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Bezpieczeństwo i Polityka społeczna 10
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Edukacja i Kultura. 12
Tabela 3. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Gospodarka. 13
Tabela 4. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Infrastruktura. 14
Tabela 5. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Środowisko przyrodnicze. 16
Tabela 6. Obszary i cele strategiczne. 21
Tabela 7. Szczegółowy układ celów Strategii: cele strategiczne i cele pośrednie 22
Tabela 8. Szacunkowy koszt realizacji Strategii w układzie celów. 78
Tabela 9. Układ danych do monitorowania realizacji celów strategii 81

I. WSTĘP - CELE, ŹRÓDŁA I ZAKRES DOKUMENTU

1.- *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego* jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowującym politykę Powiatu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu i tworzącym ramy dla pro-rozwojowych programów i projektów realizacyjnych.

Celem opracowania niniejszej *Strategii* jest:

- zaktualizowanie ustaleń strategicznych sformułowanych w poprzednich latach i istniejących dokumentach,

- doprecyzowanie wskazanych wówczas kierunków działania Powiatu w perspektywie najbliższych niespełna 10 lat;

- dostosowanie strategii i kierunków rozwoju Powiatu do zmieniających się warunków życia oraz społecznych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie, a także wyzwań otoczenia.

2.- W przypadku każdej aktualizacji strategii czy programu rozwoju społeczno-gospodarczego punktem wyjścia jest udzielenie odpowiedzi na co najmniej dwa pytania:

> Po pierwsze: czy – a jeśli tak to na ile – dotychczasowe założenia strategiczne określone w pierwotnej strategii czy programie rozwoju są nadal aktualne, innymi słowy czy są adekwatne do obecnej, nieco odmiennej, sytuacji powiatu oraz odmiennego kontekstu otoczenia? Inaczej mówiąc – na ile dotychczasowe kierunki działania faktycznie odpowiadają na najważniejsze problemy i bariery rozwoju lokalnej społeczności „tu i teraz" oraz na najważniejsze obecnie potrzeby jej członków (mieszkańców, przedsiębiorców)?

> Po drugie: jakie są obecne aspiracje lokalnej społeczności, jej szeregowych członków, jej liderów? Na ile pozostaje niezmienna – lub też zmieniła się – wizja przyszłości powiatu?

Niniejszy dokument jest generalną odpowiedzią na powyższe pytania wypracowaną w trakcie warsztatów lokalnych, wspartą ogólną diagnozą stanu powiatu.

3.- Podstawowy kształt *Strategii* wypracowany i uzgodniony został w trakcie cyklu spotkań, w tym trzech warsztatów planowania strategicznego, które odbyły się wiosną 2006 roku w Nowym Targu oraz dzięki wkładowi merytorycznemu wypracowanemu w trybie indywidualnym przez przedstawicieli właściwych komórek organizacyjnych urzędu (Starostwa) i jednostek Powiatu.

W warsztatach strategicznych uczestniczyli zarówno przedstawiciele Powiatu, jak i Gmin położonych w granicach powiatu, a także liderzy innych środowisk lokalnych –przedsiębiorców, ważnych instytucji edukacji i kultury, organizacji pozarządowych.

Wstępem do prac warsztatowych było badanie ankietowe opinii i potencjału gmin z terenu powiatu, w ramach którego zebrane zostały informacje nt. najważniejszych deklarowanych problemów społecznych, odczuwanych barier rozwoju i potrzeb społeczności gmin w kontekście rozwoju całego obszaru powiatu. Wyniki zostały wykorzystane w trakcie warsztatów.

Proces planowania *Strategii* był moderowany i wspierany przez zewnętrznych konsultantów - głównie w zakresie metodologii i procedury prac, aktualizacji diagnozy stanu powiatu, moderowania warsztatów strategicznych oraz opracowania i syntezy wyników prac.

4.- Zakres prezentowanej *Strategii* obejmuje wiodące z punktu widzenia rozwoju lokalnego obszary aktywności władz lokalnych i skupia się przede wszystkim na priorytetach.

Zgodnie z zamierzeniami inicjatorów aktualizacji dokument *Strategii* nie obejmuje więc wszystkich zadań realizowanych przez Powiat, lecz przeciwnie – dokonuje się w nim wyboru i koncentruje się na zagadnieniach najważniejszych dla rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia wspólnoty powiatowej.

Wskazane w dokumencie priorytetowe zadania nie obejmują w przeważającej większości działań bieżących i o charakterze obsługowym, które to działania jednostki powiatu są obowiązane prowadzić w każdym razie. Są one uwzględniane jedynie w tym przypadku, gdy uznano ich wyjątkowe i bezpośrednie znaczenie dla tworzenia korzystnych warunków lokalnego rozwoju, dla realizacji celów strategii Powiatu.

5.- Istotą *Strategii* jest więc wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań średnio i długookresowych i takie opisanie sposobu ich realizacji, które pozwoli na wykorzystanie dokumentu *Strategii* do wspomagania zarządzania Powiatem. Poza wskazaniem głównych obszarów i kierunków działania *Strategia* ustala również w jaki sposób śledzone będą postępy w jej realizacji i jaki będzie mechanizm ich oceny.

6.- *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego* jest głównym długoterminowym dokumentem programowym przygotowywanym przez władze samorządowe i ma charakter organizujący pozostałe prace programowe.

Kolejnym krokiem będzie zintegrowanie ze *Strategią* istniejących programów i planów dziedzinowych, a także przygotowanie na tej podstawie zaktualizowanych szczegółowych planów realizacyjnych rozwoju w poszczególnych obszarach strategicznych.

Osią tych planów będą priorytety ujęte w *Strategii,* uzupełnione o plan realizacji pozostałych ważnych zadań w danej dziedzinie. Pomocą w przygotowaniu planów realizacyjnych będzie zestawienie potencjalnych źródeł finansowania zadań przygotowane w ramach prac nad S*trategią*.

7. - Ustalenia zawarte w dokumencie *Strategii* oraz w powiązanych dokumentach programów i planów realizacyjnych będą wykorzystywane corocznie jako podstawowe wytyczne programowe przy formułowaniu projektu budżetu Powiatu oraz przy formułowaniu strategii postępowania w zakresie pozyskiwania przez Powiat zewnętrznych środków pomocowych, szczególnie ze źródeł UE.

8. - Ustalenia zawarte w dokumencie *Strategii* oraz w powiązanych dokumentach programów i planów realizacyjnych będą również wykorzystywane jako wskazówki do współpracy Powiatu z partnerami samorządowymi i społecznymi i – w konsekwencji - podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb społeczności powiatu.

II. SYTUACJA WYJŚCIOWA

Punktem wyjścia do kształtowania strategii rozwoju lokalnego jest możliwie aktualne rozpoznanie stanu obecnego – nie tylko pod względem podstawowej charakterystyki obszaru powiatu i jego administracji, z którą mieszkańcy mają do czynienia na co dzień, lecz także pod względem zidentyfikowania tendencji zmian oraz pozycji danego obszaru na tle innych wspólnot lokalnych oraz w otoczeniu innych powiatów i województwa, na którego terenie jest położony.

Wychodząc od rozpoznania tego obrazu i porównując go z jednej strony z aspiracjami mieszkańców i lokalnych liderów, zaś z drugiej strony z możliwie zobiektywizowanymi wskaźnikami określającymi pozycję powiatu, określić można cechy i okoliczności, na których może on budować swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej lub społecznej (inwestowania), a w konsekwencji można określić dziedziny i obszary, w których prorozwojowa aktywność władz powiatowych powinna się koncentrować.

Poza opisem stanu oraz zdiagnozowaniem pozycji powiatu w układzie analizy SWOT (własne mocne i słabe strony, zewnętrzne szanse i zagrożenia), użytecznym narzędziem jest analiza statystyczna, oparta o listę podstawowych wskaźników, które w sposób syntetyczny opisują stan obecny oraz w przyszłości pomogą w śledzeniu i ocenie zachodzących w powiecie zmian. Wskaźniki te, zwane wskaźnikami monitorowania strategii, ujęte zostały w formie tabelarycznej i - tam gdzie było to możliwe na etapie uchwalania dokumentu Strategii – opisane co do wartości dla roku bazowego (wyjściowego). W przyszłości lista ta powinna być wykorzystywana do śledzenia i oceny kierunku zmian dokonujących się na terenie powiatu w najważniejszych dziedzinach.

II.1. POWIAT NOWOTARSKI – PODSTAWOWE INFORMACJE

Powiat nowotarski położony jest w południowej części Małopolski. Zajmuje rozległy obszar podgórski o pow. 1.475 km^2, z czego ok. 86% to powierzchnia obszarów prawnie chronionych. Ludność powiatu liczy ok. 180 tys., większość mieszka na terenach wiejskich - w 2004 roku w miastach żyło niespełna 30% mieszkańców powiatu.

Na terenie powiatu znajdują się trzy miasta: w części centralnej Nowy Targ, na północnych obrzeżach Rabka, na wschodzie Szczawnica; część zachodnia powiatu nie ma ośrodka miejskiego. Stolicą powiatu jest miasto Nowy Targ, w którym mieszka ok. 33 tys. osób. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa Nowy Targ ma status ośrodka

ponadlokalnego I stopnia[1], Rabka (ok. 17 tys. mieszkańców) ma status ośrodka ponadlokalnego II stopnia, Szczawnica (ok. 7 tys. mieszkańców) traktowana jest jako ośrodek lokalny. Gęstość zaludnienia wynosi 123 osoby/ km^2 (dla porównania: powiat myślenicki - 172, tatrzański – 138, średnio dla Małopolski – 215).

Prawie cały obszar powiatu zaliczany jest do obszarów o wysokich walorach przyrodniczych wymagających proekologicznych działań i przeciwdziałania możliwej degradacji. Na terenie powiatu położone są trzy cenne i znane parki narodowe: Babiogórski, Gorczański i Pieniński, a także największy w Małopolsce zbiornik wodny – Jezioro Czorsztyńskie. Również znacząca część powiatu to obszar o najwyższych walorach krajobrazu kulturowego (niestety w coraz większym stopniu zagrożonego rozproszonym osadnictwem).

Na tle otoczenia pozycja powiatu w syntetycznym ujęciu przedstawia się następująco:

- powiat zajmuje 9,7% powierzchni województwa małopolskiego[2], co lokuje go na 2-im miejscu pod tym względem w województwie (na łącznie 22 powiaty, po powiecie nowosądeckim, a przed powiatem tarnowskim);

- ludność zamieszkała w powiecie stanowi ok.5.5% ludności Małopolski, pod tym względem powiat zajmuje 4-te miejsce wśród powiatów małopolskich (nie licząc miast na prawach powiatu tj. Krakowa, Nowego Sącza i Tarnowa);

- pozycja pod względem ludności w wieku produkcyjnym[3] (a więc w wieku zdolności do pracy, co jest ważnym czynnikiem potencjału ekonomicznego obszaru) jest nieznacznie słabsza: ludność w tej grupie w powiecie nowotarskim stanowi 5,3% ogółu ludności w wieku produkcyjnym w województwie, powiat lokuje się w województwie na 4-tym miejscu pod tym względem;

- pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej powiat nowotarski zajmuje 5-tą pozycję wśród powiatów Małopolski - na terenie powiatu działa 4,1% podmiotów gospodarki narodowej aktywnych w Małopolsce[4]; znacznie mniej korzystnie przedstawia się ten wskaźnik gdy odniesiemy go do liczby ludności powiatu – wówczas powiat nowotarski lokuje się dopiero na 15-ym miejscu wśród 22 powiatów Małopolski (660 podmiotów gn/10 tys. ludności, w porównaniu z 886 średnio dla całej Małopolski, 724 średnio dla podregionu nowosądeckiego, 1250 [!] dla powiatu tatrzańskiego, 875 dla powiatu suskiego);

- wg danych statystyki publicznej na teren powiatu przypada ok. 4,6% ogółu pracujących[5] w Małopolsce - ponad 36 tys. osób; z tej liczby ponad 45% pracuje w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, ok. 14,5% w przemyśle i budownictwie, 18% w usługach rynkowych, 21% w usługach nierynkowych; ta sama struktura pracujących notowana dla całej Małopolski wygląda zupełnie inaczej: 23% - 27% - 26% - 23%, co tłumaczy się specyfiką położenia i tradycyjnej gospodarki powiatu, jednakże jako niekorzystne zwraca uwagę niski udział usług rynkowych (które w nowoczesnej gospodarce są znakomitym źródłem nowoczesnych miejsc pracy) oraz przemysłu (który jest kołem zamachowym lokalnego rozwoju gospodarczego);

- wg danych spisów narodowych przeprowadzonych w 2002 roku na terenie powiatu działa blisko 16,5 tys. indywidualnych gospodarstw prowadzących działalność rolniczą, co stanowi ok. 6% w skali województwa; gospodarstwa są słabe ekonomicznie - zaledwie około ¼ z nich deklaruje uzyskiwanie ponad połowy dochodów gospodarstwa domowego z działalności

---

[1] *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego,* uchwała nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003r;

[2] te i następne dane – jeśli nie wskazano inaczej - za: *Województwo Małopolskie 2005. Podregiony, powiaty, gminy*. Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2005;

[3] dla mężczyzn przyjmuje się umownie wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat;

[4] dane obejmują podmioty zarejestrowane w systemie REGON, bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne;

[5] osoby pracujące na terenie powiatu bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie;

rolniczej; zaledwie ok. 16% gospodarstw deklaruje inwestowanie na cele związane z rozwojem prowadzonego gospodarstwa[6];

- na terenie powiatu znajduje się ponad 48 tys. gospodarstw domowych, co stanowi 4,64% gospodarstw domowych w Małopolsce; powiat wyróżnia się liczbą gospodarstw wieloosobowych: 67% gospodarstw liczy 3 osoby i więcej (w porównaniu do 56% średnio dla całej Małopolski)[7];

- pod względem źródeł utrzymania gospodarstw domowych powiat nowotarski korzystnie wyróżnia się na tle województwa i prawie wszystkich pozostałych powiatów: dla aż 56,3% gospodarstw domowych w 2002 roku głównym źródłem utrzymania była praca (łącznie z dochodami z najmu, w porównaniu do 51,4% średnio dla województwa); wyższy wskaźnik występował tylko w powiecie proszowickim (64%) i myślenickim (57,9%, dla porównania: tatrzański – 54,9%, nowosądecki i suski – 52%)[8]; pozostałe gospodarstwa domowe utrzymywały się z tzw. niezarobkowych źródeł - głównie emerytur i rent;

- stopa rejestrowanego bezrobocia w powiecie na przestrzeni ostatnich lat jest nieznacznie niższa niż średnia dla całego województwa i utrzymuje się na poziomie ok. 13%;

- powiat wyróżnia się wysokim przyrostem naturalnym – na poziomie 3,7/1000 ludności (w por. do 1,2/1000 średnio dla całej Małopolski); w 2002 roku jedynie ok. 20% małżeństw zamieszkałych na terenie powiatu nie miało dzieci (w por. do 26% średnio dla Małopolski);

- na terenie powiatu uczy się ok. 6,6% małopolskich dzieci w wieku szkoły podstawowej, 6,1% młodzieży gimnazjalnej, 4,4% młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i 2,5% policealnych; dla dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego wskaźnik ten wynosi 5%;

- na tle województwa powiat nowotarski bardzo słabo wypada pod względem wykształcenia: w ocenie ilości i poziomu wykształcenia osób w wieku 20-49 lat przeprowadzonej dla powiatów małopolskich zajmuje dopiero 9 miejsce[9], a dla grupy wiekowej 20-29 zajmuje – wraz z powiatem tatrzańskim – ostatnie miejsce w województwie; w tym samym rankingu bardzo słabo wypada dostępność do szkół ponadpodstawowych i liceów ogólnokształcących;

- powiatowy wskaźnik przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności na poziomie 248 jest znacznie lepszy od średniej zarówno dla województwa (390), jak i podregionu nowosądeckiego (266) i lokuje powiat nowotarski wśród 6 najbezpieczniejszych powiatów Małopolski (m.in. obok suskiego i limanowskiego); również wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych na miejscu na poziomie blisko 70% jest znacznie wyższy od średniej dla województwa (53%);

- miasta leżące w granicach powiatu są bardzo słabo oceniane od względem klimatu inwestycyjnego[10]: wprawdzie ujmowany w słabej, czwartej grupie, ale stosunkowo najlepiej wypada Nowy Targ (wskaźnik syntetyczny klimatu inwestycyjnego na poziomie 48,1 pkt na 100 możliwych), Rabka Zdrój lokuje się niżej w grupie piątej (36,5), bardzo słabo oceniona Szczawnica w grupie szóstej (25,3)[11];

---

[6] za: *Wybrane elementy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. Województwo Małopolskie.* Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2003; dane dot. nakładów inwestycyjnych odnoszą się do gosp. indywidualnych powyżej 1 hektara UR, które poniosły wydatki na zakup ziemi, ciągniki, inne maszyny i urządzenia, budynki gospodarcze, infrastrukturę techniczną;

[7] za: *Gospodarstwa domowe i rodziny. Województwo Małopolskie.* (NSPLiM.PSR 2002). Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2003.

[8] za: *Gospodarstwa domowe i rodziny. Województwo Małopolskie.* (NSPLiM.PSR 2002). Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2003.

[9] za: *Klimat inwestycyjny w województwie małopolskim*. Pod red. Bolesława Domańskiego i Wojciecha Jarczewskiego. Departament Gospodarki i Infrastruktury Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Kraków 2006;

[10] za: jak w przypisie nr 4

[11] za: jak w przypisie nr 4; autorzy rangowali gminy w 7 grupach, przy czym pierwszą grupę stanowi Kraków (92,5);

- pod względem nakładów inwestycyjnych powiat zajmuje słabe, 10-te miejsce wśród powiatów małopolskich, na teren powiatu przypada zaledwie 2,7% nakładów inwestycyjnych ponoszonych w Małopolsce;

- bogactwem powiatu są lasy – wskaźnik lesistości nie należy wprawdzie do najwyższych w województwie (wynosi 37%, por. dla podregionu nowosądeckiego 39,4%, dla powiatu tatrzańskiego 45%, suskiego 48%), ale w granicach powiatu leży 12,6% powierzchni lasów całego województwa, co daje mu drugie miejsce pod tym względem – po powiecie nowosądeckim – w Małopolsce, są to w przeważającej części lasy prywatne[12];

- na powiat przypada ok. 15% powierzchni wszystkich obszarów prawnie chronionych w województwie - blisko 128 tys. ha w roku 2003; z tej powierzchni ok. 88% to obszar chronionego krajobrazu, 7,7% parki krajobrazowe, 3,7% parki narodowe [13].

II.2. ANALIZA SWOT POWIATU

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą wspierającą opis i analizę pozycji rozwojowej obszarów.

Pozwala ona na uporządkowanie wiedzy o charakterystyce danego obszaru w układzie czterech kategorii: mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń, przy czym poszczególne kategorie definiowane są jako:

a/ mocne strony – korzystne okoliczności wewnętrzne, pozytywne cechy rzeczywistości, sprzyjające rozwojowi,

b/ słabe strony – niekorzystne okoliczności wewnętrzne, negatywne cechy rzeczywistości stanowiące bariery lub ograniczenia rozwoju,

c/ szanse – korzystne okoliczności zewnętrzne, pozytywne tendencje, jakie niesie przyszłość lub pozytywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (pozytywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju),

d/ zagrożenia – niekorzystne okoliczności zewnętrzne, negatywne tendencje, jakie niesie przyszłość lub negatywne okoliczności tkwiące w otoczeniu (negatywne uwarunkowania zewnętrzne rozwoju).

W trakcie prac nad wytycznymi do strategii prowadzonymi w ramach lokalnych warsztatów strategicznych wskazane zostały przez uczestników cechy charakterystyczne powiatu i potencjalne wpływy otoczenia mające podstawowe znaczenie dla jego rozwoju.

Analizę przeprowadzono **w układzie 5 podstawowych obszarów strategicznych rozwoju powiatu**:

- *Bezpieczeństwo i polityka społeczna,*
- *Edukacja i kultura,*
- *Gospodarka,*

[12] za: *Ochrona środowiska w województwie małopolskim w latach 2001-2003.* Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2004.
[13] za: *Ochrona środowiska w województwie małopolskim w latach 2001-2003.* Urząd Statystyczny w Krakowie. Kraków 2004.

- *Infrastruktura,*
- *Środowisko przyrodnicze*.

Następnie, w celu zobiektywizowania obrazu zjawisk i procesów zachodzących na terenie powiatu i sprawdzenia w jaki sposób odczuwany stan znajduje odbicie w niezależnych danych, wyniki warsztatowej analizy SWOT zostały poddane porównaniu z odpowiadającymi im danymi statystycznymi (w miarę ich dostępności).

Na tym etapie włączono do analizy szósty, wprowadzony na ostatnim etapie planowania strategii obszar o charakterze wspomagającym, narzędziowym:

- *Zarządzanie i współpraca na rzecz rozwoju powiatu.*

W znakomitej większości przypadków cechy powiatu zidentyfikowane przez uczestników warsztatów w analizie SWOT znajdują potwierdzenie w statystykach i innych źródłach informacji. Tylko w pojedynczych przypadkach nie ma całkowitej synchronizacji. Natomiast trzeba również pamiętać o ograniczonej użyteczności danych statystyki publicznej dla opisu rzeczywistych zjawisk, które niekiedy także wymagają dalszych potwierdzeń, czy dodatkowych wyjaśnień. Przykładem może być aktywność gospodarcza w powiecie, która niekoniecznie znajduje pełne odzwierciedlenie w statystykach, jako, że prawdopodobnie w znacznej części prowadzona jest w szarej strefie.

* * *

Wyniki przeprowadzonego bilansu pozycji rozwojowej powiatu wg oceny w połowie 2006 roku przedstawione są poniżej w układzie poszczególnych obszarów *Strategii*.

II.2.1. – Bezpieczeństwo i Polityka społeczna

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Bezpieczeństwo i Polityka społeczna

	pozytywy	*negatywy*
cechy wewnętrzne, „własne" powiatu	**Atuty:**	**Słabości:**
	Wykwalifikowana kadra specjalistyczna. Szpital subregionalny. Region turystyczny. Wolontariat (dużo instytucji pozarządowych). Rodziny wielodzietne.	Patologie towarzyszące jarmarkom i giełdom. Brak środków finansowych na zatrzymanie i zaangażowanie specjalistów. Nie pełna realizacja programów profilaktycznych, promocji zdrowia. Wzrastająca liczba bezrobotnych. Wzrastająca liczba osób uzależnionych od używek. Migracja zarobkowa. Rodziny dysfunkcyjne.

cechy otoczenia, niezależne trendy i zjawiska	**Szanse:**	**Zagrożenia:**
	Możliwość pozyskania środków unijnych. Napływ turystów. Realizacja istniejących przepisów prawnych. Rozwój zintegrowanego ratownictwa medycznego.	Wzrost przestępczości napływowej. Ograniczenie państwowych środków budżetowych. Niesprzyjające warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Brak środków finansowych na dokończenie inwestycji (budowa szpitala).

Analiza SWOT dla obszaru w części dotyczącej słabych i mocnych stron jest w zasadzie zgodna z sytuacją jaką ukazują dane statystyczne i inne niezależne źródła informacji:

- *brak środków finansowych na zatrzymanie i zaangażowanie specjalistów* - potwierdza wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, które w Małopolsce wyniosło w 2003 r. - 2109,69 zł, w powiecie nowotarskim - 1757,52 zł;

- *niepełna realizacja programów profilaktycznych, promocji zdrowia* - z uwagi na brak środków, zarówno w 2004r. jak i w 2005r. Starostwo nie inicjowało tego typu programów.

Kolejna słaba strona - *wzrastająca liczba bezrobotnych* - podkreśla wagę problemu, mimo iż dane statystyczne dotyczące stopy bezrobocia wskazują na niewielki, ale jednak spadek w ciągu ostatniego roku bezrobocia rejestrowanego. Na koniec 2004 r. stopa bezrobocia w powiecie wyniosła 14%, na koniec 2005 – 13,4%. Natomiast faktem jest, że w 2004 r. bezrobocie wzrosło w stosunku do okresów poprzednich. Niemniej na przestrzeni kilku ostatnich lat stopa rejestrowanego bezrobocia w powiecie była zawsze niższa niż w województwie.

Mocne strony wskazane w obszarze bezpieczeństwa i polityki społecznej znajdują całkowite potwierdzenie w danych statystycznych. I tak np. *rodziny wielodzietne* w województwie stanowią 16% wszystkich rodzin, a w powiecie 22%.

Również potwierdza się teza o dużej liczbie organizacji pozarządowych - *wolontariat, dużo organizacji pozarządowych* - działających na terenie powiatu. Badania przeprowadzone w 2004 r. przez Stowarzyszenie Klon/Jawor pokazują, że co druga organizacja pozarządowa zarejestrowana jest w dużym mieście oraz w byłym lub obecnym mieście wojewódzkim. Zatem wskaźnik 13 organizacji na 10 tys. mieszkańców dla powiatu nowotarskiego, mimo iż niższy od wojewódzkiego (Małopolska - 17), można uważać za korzystny, z uwagi na to, że większość małopolskich organizacji pozarządowych działa w samym Krakowie.

Te same badania (Klon/Jawor) wskazują, iż nie wszystkie zarejestrowane organizacje faktycznie działają – przyjmuje się (optymistycznie), że aktywnych jest ok. 90% zarejestrowanych organizacji.

II.2.2. – Edukacja i Kultura

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Edukacja i Kultura.

	pozytywy	*negatywy*
cechy wewnętrzne, „własne" powiatu	**Atuty:**	**Słabości:**
	Potencjał ludzki (twórczy), korzystne prognozy demograficzne. Dziedzictwo kulturowe. Ambicje intelektualne młodzieży i rodziców. Stały rozwój bazy do uprawiania turystyki i sportów. Baza oświatowa – sieć szkół i placówek.	Narastające problemy wychowawcze. Niewystarczające środki finansowe na cele edukacyjne i kulturowe. Baza oświatowa – stan techniczny oświaty i kultury. Niewystarczająca koordynacja działań na szczeblu gminy powiatu samorządu wojewódzkiego. Mała otwartość władzy na współprace z osobami profesjonalnie przygotowanymi i znającymi problemy środowiska. Zła polityka płacowa. Konserwatyzm – brak otwierania się na zmiany.
cechy otoczenia, niezależne trendy i zjawiska	**Szanse:**	**Zagrożenia:**
	Zainteresowanie regionem. Szkolnictwo wyższe – Podhalańska Wyższa Szkoła Zawodowa. Kontakty z Polonią. Środki unijne. Współpraca z Euroregionem Tatry.	Niszczenie środowiska – brak inwestycji proekologicznych (słaba edukacja w tym kierunku). Lepsze możliwości zarobkowe poza regionem. Migracja ujemna młodzieży (ujemne saldo). Nierówność szans młodzieży z ubogich rodzin.

Podstawowe słabości identyfikowane w tym obszarze to *niewystarczające środki na edukację i kulturę* oraz *zła polityka płacowa*. Te problemy dotykają nie tylko powiat nowotarski, ale też województwo i cały kraj. Zatem, przy niedostatku środków budżetowych istotne jest aktywne staranie się o środki zewnętrzne. Tak też widzą to uczestnicy warsztatów, szanse upatrując w funduszach unijnych, kontaktach z Polonią i współpracą z Euroregionem Tatry.

Wśród atutów wysoko oceniany jest *potencjał ludzki (twórczy), korzystne prognozy demograficzne*. Dane statystyczne całkowicie to potwierdzają. I tak, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 26,5 % (Małopolska - 22,4%), w wieku produkcyjnym: 60% (Małopolska – 62%). Prognoza demograficzna przewiduje, że w 2020 r., w stosunku do 2005 r. liczba ludności w powiecie wzrośnie do 106%, podczas, gdy w tym samym okresie, dla województwa małopolskiego do 102%.

W roku akademickim 2005/ 2006, działającą na terenie powiatu nowotarskiego wyższą uczelnię - Państwową Wyższą Szkołę Zawodową, ukończy 345 absolwentów, z czego na kierunku Turystyka i Rekreacja 77.

Również wysoką, w pełni zasłużoną pozycję wśród atutów, zajmuje *dziedzictwo narodowe.* Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 6 muzeów (najwięcej spośród wszystkich powiatów) ze zgromadzonymi 22.207 muzealiami. W 2004 r. zorganizowano 34 własne wystawy czasowe (największa liczba na tle innych powiatów).

II.2.3. – Gospodarka

Tabela 3. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Gospodarka.

	pozytywy	*negatywy*
cechy wewnętrzne, „własne" powiatu	**Atuty:**	**Słabości:**
	Położenie, walory naturalne, klimat (góry, jeziora, lasy, woda). Brak przemysłu ciężkiego. Głęboko zakorzeniona tradycja (rzemiosło, hodowla, ojcowizna). Pracowitość i upór mieszkańców powiatu. Zabytki regionalne.	Słaba infrastruktura. Brak wspólnej promocji regionu. Brak wykwalifikowanej kadry. Niedostatki kultury współpracy i współdziałania. Rozdrobnienie działek.
cechy otoczenia, niezależne trendy i zjawiska	**Szanse:**	**Zagrożenia:**
	Mała ilość innych małych górskich i ekologicznych miejscowości w regionie. Rozwój komunikacji regionalnej. Kapitał pochodzący z pracy za granicą. Lepsza dostępność do programów Unii Europejskiej i jej rynków zbytu. Rozwój demograficzny lat 80 tych.	Odbieranie turystów przez inne dynamicznie rozwijające się miejscowości. Lepsze warunki pracy i płacy za granicą, w innych krajach Europy. Degradacja środowiska naturalnego. Biurokracja (nadinterpretacja obowiązujących przepisów, zawiłość przepisów). Destabilizacja polityczna lokalna i centralna.

Zagadnienie rozwoju gospodarczego jest głównie domeną polityki gmin oraz województwa i właśnie na tym poziomie samorządów obszar ten zajmuje znacznie poważniejszą rolę.

Wśród słabości wymieniono m.in. *słabą infrastrukturę* i *rozdrobnienie działek.* Są to problemy nękające całą Małopolskę. Pytanie , czy właśnie tutaj, w powiecie nowotarskim, są szczególnie widoczne? W przypadku infrastruktury wodno-ściekowej, liczba przyłączy kanalizacyjnych na 10 gospodarstw domowych w powiecie wynosi 2,7, w województwie 1,4. Tak więc ten wskaźnik

jest wyraźnie bardziej korzystny dla powiatu – w komentarzu dla kolejnego obszaru kwestia ta jest szerzej omówiona.

Pod względem dostępności komunikacyjnej powiat zaliczany jest do grupy słabo dostępnych powiatów Małopolski. Liczony dla miasta Nowy Targ syntetyczny wskaźnik dostępności drogowej wynosi 65,5 i lokuje gminę Nowy Targ na 107 miejscu wśród 182 gmin Małopolski. W przypadku pozostałych gmin położonych w granicach powiatu miejsce to będzie jeszcze gorsze.

W obrazie statystycznym rozdrobnienie gospodarstw na terenie powiatu jest bardzo duże. Według danych Spisu Rolnego, przeprowadzonego w 2002 r., przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie nowotarskim wynosi 3,48 ha, i jest nieco korzystniejsza niż średnio dla całego województwa (w Małopolsce 2,61 ha), ale trzeba pamiętać, że często jest to areał w kilku, a nawet kilkunastu częściach.

Wymieniona wśród atutów *wysoka aktywność gospodarcza* w statystyce nie znajduje oczywistego potwierdzenia. Wskaźnik opisujący liczbę zarejestrowanych w systemie Regon firm przypadających na 1000 mieszkańców dla powiatu jest dużo niższy niż dla województwa (powiat - 66; województwo – 89, powiat tatrzański 125). Prowadzenie działalności gospodarczej w szarej strefie częściowo tłumaczy tę różnicę, niemniej nie w całości (zważywszy na wartość wskaźnika dla powiatu sąsiedniego).

II.2.4. – Infrastruktura

Tabela 4. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Infrastruktura.

	pozytywy	*negatywy*
cechy wewnętrzne, „własne" powiatu	**Atuty:**	**Słabości:**
	Przygraniczne położenie. Bogactwa naturalne. Nowy Targ – centrum administracyjne i gospodarcze. Klimat – uzdrowiskowy. Lokalizacja w rejonie atrakcyjnym turystycznie. Wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców.	Zły stan techniczny dróg. Nieuregulowany stan prawny nieruchomości. Rozdrobnienie własnościowe. Trudne warunki klimatyczne i geograficzne. Górskie ukształtowanie terenu. Brak planów perspektywicznego rozwoju w regionie.
cechy otoczenia, niezależne trendy i zjawiska	**Szanse:**	**Zagrożenia:**

	Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych. Kapitał zagraniczny i polonijny. Inicjatywy współpracy zewnętrzne.	Polityka gospodarcza kraju. Brak wewnętrznych źródeł finansowania. Klęski żywiołowe. Emigracja Zarobkowa.

W tym obszarze odniesiono się tylko do infrastruktury drogowej, pozostała infrastruktura techniczna została opisana w kolejnym obszarze: Środowisko przyrodnicze.

Jako największą słabość zidentyfikowano *zły stan dróg*. To wprawdzie kolejna słabość dotycząca nie tylko powiatu nowotarskiego, ale tutaj, na południu województwa, gdzie zimy są dłuższe, bardziej mroźne i śnieżne, często występują powodzie i gwałtowne opady - problem staje się tym bardziej istotny. W 2005 r. starostwu, z racji ograniczonych środków, udało się zmodernizować zaledwie 2,85 km dróg powiatowych, a z udziałem gmin – 4 km, co stanowi ok. 1,5% długości dróg powiatowych. Trzeba zwrócić uwagę, że powiat odpowiada za stosunkowo rozległą i jednocześnie niezbyt gęstą sieć dróg (wskaźnik 0,2 km drogi powiatowej/1 km^2 powierzchni, w porównaniu z 0,43 średnio dla Małopolski, 0,3 dla podregionu nowosądeckiego, 0,3 dla powiatu suskiego).

Wśród mocnych stron wyróżniono *lokalizację w rejonie atrakcyjnym turystycznie* i *przygraniczne położenie.* Istotnie obszar objęty granicami powiatu jest tradycyjnym miejscem przyjazdów turystycznych, chociaż w nierównomiernej skali. W 2004 r. w rejestrowanym ruchu turystycznym powiat odwiedziło z przynajmniej 1 noclegiem ogółem 146,5 tys. osób, w tym zaledwie 3,7 tys. turystów zagranicznych. Przeciętny czas pobytu wyniósł w przypadku turystów krajowych prawie 6 dni, zagranicznych 2,5. Potwierdzenie atrakcyjności turystycznej pokazuje liczba korzystających z noclegów w przeliczeniu na 100 mieszkańców w turystycznych obiektach zbiorczego zakwaterowania - dla powiatu jest to 80 korzystających, dla województwa – 60. W przypadku turystów zagranicznych, korzystających z podobnej bazy noclegowej, wskaźniki dla powiatu są znacznie mniej korzystne (powiat – 2, Małopolska -17).

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 9 przejść granicznych, z tego 4 samochodowe, w tym tak znane jak Chyżne i Chochołów.

II.2.5. – Środowisko przyrodnicze

Tabela 5. Wyniki analizy SWOT dla obszaru Środowisko przyrodnicze.

	pozytywy	*negatywy*
cechy wewnętrzne, „własne" powiatu	**Atuty:**	**Słabości:**
	Położenie geograficzne (blisko do różnych ciekawych miejsc, różnorodność krajobrazu). Bogactwo przyrodnicze. Krajobraz (zróżnicowany). Zasoby naturalne (bogactwo wody, wód geotermalnych, lasów, torfów).	Niska świadomość ekologiczna. Zanieczyszczenie wody, powietrza, gleby (grzanie węglem, kwaśne deszcze). Nieuporządkowana gospodarka odpadami. Wysokie koszty działalności proekologicznej (czyste technologie są dużo droższe niż tradycyjne urządzenia grzewcze).
cechy otoczenia, niezależne trendy i zjawiska	**Szanse:**	**Zagrożenia:**
	Możliwość pozyskiwania środków funduszy strukturalnych. Dopłaty do ekologicznego gospodarowania. Wykorzystanie zasobów naturalnych. Rozwój technologii proekologicznych. Rozwój demograficzny lat 80 (młodzi ludzie).	Niedoskonałe prawo środowiskowe (ustawodawstwo, egzekwowanie). Utrudnione procedury pozyskiwania środków inwestycyjnych na cele ekologiczne (tylko duże projekty). Presja inwestorów do zainwestowania obszarów cennych przyrodniczo.

Wśród słabości wskazuje się *niską świadomość ekologiczną, zanieczyszczenie wody, powietrza, gleby (grzanie węglem, kwaśne deszcze).*

Na terenie powiatu nowotarskiego, gdzie rozwój gospodarczy ukierunkowany ma być na obsługę ruchu turystycznego, szczególnie ważne są kwestie związane z jakością środowiska. Dlatego też stanowczo niezadowalający jest wskaźnik dotyczący czystości wód. Na stanowisku pomiarowym na Dunajcu (aktualnie Państwowy Inspektorat Ochrony Środowiska bada klasę rzek tylko w miejscach stanowisk pomiarowych), w miejscowości Waksmund, Dunajec ma III klasę czystości wody. Badania stanu osadu dennego Dunajca w tym samym miejscu, pokazują maksymalną zawartość chromu (450 ppm), porównawczo z innymi punktami pomiarowymi. Jest to najprawdopodobniej efekt odprowadzania nieoczyszczonych ścieków z licznych na tym terenie garbarni.

Natomiast wskaźnik emisji zanieczyszczeń pyłowych (w t/km^2) jest znacznie niższy dla powiatu niż dla województwa (powiat - 0,07, Małopolska - 0,82).

Zaskakująco korzystnie przedstawia się miara wskaźnika określającego stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej. Dla Małopolski jest to 0,42, a dla powiatu - 0,98. Wskazywałoby to na fakt, iż na terenie powiatu praktycznie prawie taka sama jest długość sieci kanalizacyjnej jak i wodociągowej, co byłoby sytuacją prawie idealną. Ten korzystny obraz statystyczny nie potwierdza się jednakże w rzeczywistości - wiele wodociągów, szczególnie zbudowanych w górach, po prostu nie figuruje w rejestrach, bowiem były budowane spontanicznie, bez udziału zarejestrowanych spółek wodnych.

Mocne strony w tym obszarze to przede wszystkim *bogactwo przyrodnicze, zróżnicowany krajobraz i zasoby naturalne (bogactwo wody, wód geotermalnych, lasów i torfów).*

Dwie pierwsze pozycje praktycznie nie wymagają uzasadnienia. W przypadku trzeciej, wskaźniki pokazują: lesistość na poziomie 37% (Małopolska – 28,4), rezerwat torfowo-leśny „Czerwony Bór" oraz potencjalną możliwość wykorzystania wód geotermalnych m. in. w rejonie Rabki (wg wyników badań PAN Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, 2003 r.).

II.2.6. – Zarządzanie i współpraca na rzecz rozwoju powiatu

Do tego obszaru strategicznego kwalifikują się takie wskazywane słabości jak *niewystarczająca koordynacja działań na szczeblu gminy, powiatu, samorządu wojewódzkiego* oraz *mała otwartość władzy na współpracę z osobami profesjonalnie przygotowanymi i znającymi problemy środowiska.*

Obraz ten jest trudny do zweryfikowania, jako dotyczący mniej uchwytnych zagadnień jakości zarządzania i kultury życia publicznego w powiecie. Pewną wskazówką mogą być wyniki badań społecznych prowadzonych w 2001 r. w wybranych miastach powiatowych kraju, w tym Nowym Targu[14].

Wyłania się z nich obraz społeczności, która na tle innych wyraźnie się wyróżnia: religijnością, silnym przekonaniem o własnej ponadprzeciętnej pracowitości, silnym przywiązaniem do swojego regionu, przekonaniem o własnej ponadprzeciętnej zaradności i przedsiębiorczości. Równocześnie jednak jest to społeczność, która uważa się za mniej od innych tolerancyjną dla odmienności; zaledwie 15% badanych na miejscu osób uważa, że nowotarżanie są „otwarci na świat i nowości", 45% badanych nowotarżan uważa, że „osoba, która właśnie osiedliła się w mieście powinna dostosować się do lokalnych zwyczajów i tradycji"; podobnie aż 45% postrzega brak nawyków do wspólnego działania jako problem ważny lub bardzo ważny. Ważną wskazówką może być odpowiedź na pytanie o ocenę wpływu na lokalne życie polityczne i społeczne wybranych podmiotów. Nowotarżanie – podobnie jak mieszkańcy innych badanych miast - najczęściej wskazywali w tym wypadku na władze miasta, lokalnych przedsiębiorców oraz dominujące ugrupowania polityczne. Natomiast odmiennie niż w innych miastach nowotarżanie duże negatywne znaczenie przypisali rodzinnym grupom interesów, które zdaniem 41% badanych stanowiły wyraźny problem. Tylko 17% badanych uznało, że wpływ na lokalne życie publiczne mają mieszkańcy miasta, a równocześnie – co ciekawe – aż 25% przyznało, że jednym z głównych problemów lokalnych jest „zbyt mała aktywność mieszkańców miasta".

Dla przeciwwagi w mocnych stronach w omawianym obszarze strategicznym jest *potencjał ludzki (twórczy), korzystne prognozy demograficzne* - kwestie te zostały opisane wcześniej.

[14] badania były prowadzone przez Zakład Badań Naukowych Towarzystwa Socjologicznego, uczestniczyły dwa miasta z Małopolski – Nowy Targ i Bochnia i dwa z innych regionów Polski – Iława i Bielawa; za: *Region jako kontekst zachowań politycznych.* Tomasz Zarycki. Uniwersytet Warszawski

II.3. SPECYFIKA POWIATU I GŁÓWNE PROBLEMY ROZWOJU

Podsumowując przeprowadzoną analizę specyfiki różnych obszarów życia i rozwoju lokalnej wspólnoty powiatu nowotarskiego jak i cech jej przestrzeni, biorąc pod uwagę przebieg dyskusji warsztatowych i wyniki przeprowadzonego na wstępie prac sondażu opinii gmin, można zaryzykować stwierdzenie, że powiat nowotarski to wciąż obszar niewykorzystanych możliwości.

Ma wyjątkowe zasoby własne – przepiękny, unikalny krajobraz, cenne obszary parków narodowych i rezerwatów, przebogate i bardzo różnorodne dziedzictwo kulturowe, wytrwałych i zaradnych mieszkańców... Wszystkie te czynniki są zazwyczaj silnym fundamentem trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego. Dziedzictwo kulturowe i żywe tradycje – szczególnie podhalańskie – mają ogromną nośność promocyjną poza granicami powiatu i mogą być z powodzeniem wykorzystane dla wsparcia jego rozwoju gospodarczego – choćby poprzez wpływ na promocję i atrakcyjność turystyczną, czy możliwość wzmacniania wizerunku wytwarzanych na miejscu towarów i usług.

Ale równocześnie zasoby te są zagrożone własną destrukcyjną działalnością: niekontrolowaną i bezładną urbanizacją, zanieczyszczeniem środowiska pochodzącym z niezorganizowanej właściwie działalności gospodarczej i turystycznej, emigracją najzdolniejszych i najbardziej aktywnych – i zapewne najlepiej wykształconych - mieszkańców, szczególnie młodych ludzi, już nie tylko „za chlebem", ale w poszukiwaniu perspektyw lepszego życia.

Ogromnym obciążeniem samorządu powiatowego jest konieczność ponoszenia konsekwencji decyzji o ulokowaniu w Nowym Targu inwestycji dużego szpitala. Wydaje się pewne, że budżet powiatu nie jest i nie będzie w stanie udźwignąć samodzielnie takiej odpowiedzialności, co oznacza konieczność znalezienia alternatywnego rozwiązania finansowo-organizacyjnego.

Cechą obecnie wyraźnie obciążającą perspektywy rozwojowe powiatu jest niski poziom wykształcenia mieszkańców na tle innych powiatów Małopolski - i wydaje się, że jeśli gdzieś można szukać wyraźnych impulsów rozwojowych to właśnie w tej sferze.

Drugą problemową sferą, z którą społeczność powiatowa może stosunkowo łatwo – przy dobrej woli – się uporać, jest budowanie i wzmacnianie mechanizmów współpracy i współdziałania w różnorodnych inicjatywach służących rozwojowi powiatu. Łączenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, kontaktów, środków finansowych, podejmowanie wspólnych pomysłów i projektów – wszystkie te elementy tworzą pole dla lepszego radzenia sobie z barierami zewnętrznymi i poprawy efektywności zarządzania w różnych dziedzinach. I – co może najważniejsze - mogą mieć decydujące znaczenie dla skuteczności wykorzystania w nadchodzących latach środków z funduszy strukturalnych UE.

III. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU NOWOTARSKIEGO NA LATA 2006-2015

Powiat jako jednostka samorządowa pełni rolę służebną w stosunku do wspólnoty mieszkańców na swoim terenie. Jest powołany i działa po to, aby członkom tej wspólnoty, a także innym użytkownikom przestrzeni powiatu zapewnić godziwy poziom usług publicznych i dobre warunki do życia oraz prowadzenia działalności użytecznej społecznie i gospodarczo – oczywiście w ramach ustalonych w ustawach obowiązków i kompetencji.

Stąd zapisane w Strategii rozwoju Powiatu cele działania, zarówno na poziomie ogólnym - tzw. strategiczne, jak i na poziomie poszczególnych, bardziej szczegółowych zagadnień (operacyjne) sformułowane są w taki sposób, aby jak najpełniej ukazać właśnie tę służebną rolę samorządowej administracji. Na ile to możliwe są formułowane z punktu widzenia tych grup społecznych, środowisk, wartości, procesów, którym działalność Powiatu w poszczególnych obszarach strategicznych winna bezpośrednio lub pośrednio służyć. Innymi słowy jest to spojrzenie na misję i działania Powiatu z punktu widzenia ich użytkowników i beneficjentów.

III.1. WIZJA I STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Wizja powiatu, rozumiana jako postrzegany i jednocześnie pożądany przez lokalnych liderów obraz powiatu to:

Powiat nowotarski - gościnny i otwarty na współpracę – górski region zrównoważonego rozwoju, wykorzystujący walory naturalne i dziedzictwo kulturowe dla turystyki i przedsiębiorczości.

MISJĄ LOKALNEGO SAMORZĄDU POWIATOWEGO, radnych Powiatu, urzędników Starostwa, pracowników jednostek podległych - jest tworzenie w powiecie nowotarskim optymalnych warunków dla funkcjonowania i rozwoju wspólnoty powiatowej w taki właśnie sposób.

Misję tę lokalny samorząd urzeczywistnia przede wszystkim poprzez aktywność w sześciu obszarach:

I.	**- BEZPIECZEŃSTWO I POLITYKA SPOŁECZNA**
II.	**- EDUKACJA I KULTURA**
III.	**- GOSPODARKA**
IV.	**- INFRASTRUKTURA**
V.	**- ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE**
VI.	**- ZARZĄDZANIE I WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU**

III.2. CELE ROZWOJU POWIATU

Aktywność samorządu powiatowego w strategicznych obszarach jest podporządkowana realizacji ośmiu celów strategicznych.

Każdy z tych celów generalnie organizuje i wskazuje kierunek działania Powiatu w wybranym, ważnym obszarze lokalnego życia społeczno-gospodarczego. W konsekwencji planowane i realizowane w kolejnych latach działania powinny w każdym przypadku w sposób pośredni bądź bezpośredni służyć i przyczyniać się do osiągania tych celów, a wskazane w Strategii najważniejsze, wiodące przedsięwzięcia, będą priorytetowo traktowane przy podejmowaniu decyzji o szczegółowych kierunkach działania, przydziale środków budżetowych i staraniach o zewnętrzne źródła finansowania.

Tabela 6. Obszary i cele strategiczne

Obszar strategiczny	Cel strategiczny
I. - BEZPIECZEŃSTWO I POLITYKA SPOŁECZNA	**1 PRORODZINNA POLITYKA SPOŁECZNA**
	2 BEZPIECZNY POWIAT
	3 BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW
II. - EDUKACJA I KULTURA	**4 WYRÓWNANIE SZANS EDUKACYJNYCH W STOSUNKU DO INNYCH REGIONÓW I PAŃSTW z ZACHOWANIEM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU**
III. - GOSPODARKA	**5 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY** OPARTY NA WYKORZYSTANIU WALORÓW NATURALNYCH I WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ
IV. - INFRASTRUKTURA	**6 ROZWINIĘTA I ZMODERNIZOWANA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA**
V. - ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	**7 ZACHOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO** POPRZEZ KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZNOSCI LOKALNEJ ORAZ REALIZACJĘ INWESTYCJI PROEKOLOGICZNYCH
VI. - ZARZĄDZANIE I WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU	**8 LOKALNE SAMORZĄDY, INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKAŃCY DZIAŁAJĄ W SPOSÓB WSPIERAJĄCY ROZWÓJ POWIATU**

Na kolejnych stronach przedstawiona jest szczegółowa struktura realizacji Strategii, z uwzględnieniem:

- celów pośrednich, które rozumiane są jako najważniejsze zagadnienia w ramach danego obszaru strategicznego oraz

- wiodących zadań - rozumianych jako wybrane, kluczowe przedsięwzięcia, najważniejsze z punktu widzenia realizacji poszczególnych celów strategii rozwoju, co do których uznaje się, że bez ich realizacji osiągnięcie tych celów nie będzie możliwe.

Zestawienie celów pośrednich – najważniejszych zagadnień – odgrywa rolę porządkującą i organizującą realizacje celów i zadań Strategii i ma ułatwić zarządzanie jej realizacją (powinien jej odpowiadać przydział odpowiedzialności za realizację zadań i w konsekwencji osiągnięcie poszczególnych celów Strategii).

Szczegółowa struktura Strategii przedstawia się następująco:

Tabela 7. Szczegółowy układ celów Strategii: cele strategiczne i cele pośrednie

OBSZAR: BEZPIECZEŃSTWO I POLITYKA SPOŁECZNA	
CEL STRATEGICZNY 1 : PRORODZINNA POLITYKA SPOŁECZNA	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
1.1	Zaplecze polityki społecznej jest wystarczające i stabilne (baza materialna, infrastruktura instytucjonalna, kadry).
1.2	Wszystkie rodziny i osoby w trudnej sytuacji mają zapewnioną pomoc – Program Pomocy Dziecku i Rodzinie.
1.3	Osoby w trudnej sytuacji zawodowej uzyskują pomoc w wejściu na rynek pracy.
CEL STRATEGICZNY 2: BEZPIECZNY POWIAT	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
2.1	Mieszkańcy i przyjezdni mają zapewnione wszechstronne bezpieczeństwo.
CEL STRATEGICZNY 3: BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
3.1	Mieszkańcy objęci są skuteczną profilaktyką i promocją zdrowia.
3.2	Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę medyczną na dobrym poziomie.

OBSZAR: **EDUKACJA I KULTURA**	
CEL STRATEGICZNY 4: **WYRÓWNANIE SZANS EDUKACYJNYCH W STOSUNKU DO INNYCH REGIONÓW I PAŃSTW, Z ZACHOWANIEM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU**	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
4.1	Baza kulturalno-oświatowa jest w dobrym stanie.
4.2	Szkolnictwo jest dostosowane do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.
4.3	Młodzież ma twórczo zagospodarowany czas wolny.
4.4	Dziedzictwo kulturowe jest chronione i kultywowane.
OBSZAR: **GOSPODARKA**	
CEL STRATEGICZNY 5: **ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WYKORZYSTANIU WALORÓW NATURALNYCH I WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ**	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
5.1	Przedsiębiorcy i rolnicy, szczególnie działający w priorytetowych dziedzinach (turystyka i usługi towarzyszące, tradycyjna wytwórczość i rolnictwo) mają dobre warunki do rozwoju.
5.2	Ogólnodostępna infrastruktura turystyczno-uzdrowiskowa jest dobrze rozwinięta.
5.3	Promocja powiatu jest ukierunkowana i spójna.
OBSZAR: **INFRASTRUKTURA**	
CEL STRATEGICZNY 6: **ROZWINIĘTA I ZMODERNIZOWANA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA**	
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):	
6.1	Drogi powiatowe są bezpieczne i w dobrym stanie.
6.2	Administracja publiczna w powiecie współpracuje w zintegrowanym systemie teleinformatycznym.

OBSZAR: **ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE**
CEL STRATEGICZNY 7: **ZACHOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POPRZEZ KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZNOSCI LOKALNEJ ORAZ REALIZACJĘ INWESTYCJI PROEKOLOGICZNYCH**
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):
7.1 Gospodarka wodno- ściekowa jest uporządkowana.
7.2 Gospodarka odpadami jest uporządkowana.
7.3 Powszechnie stosowane są przyjazne dla środowiska i energooszczędne technologie oraz proekologiczne źródła energii.
7.4 Mieszkańcy i przyjezdni są świadomi ekologicznych warunków i skutków swoich działań.
7.5 Dziedzictwo przyrodnicze i krajobraz są chronione i kultywowane.
OBSZAR: **ZARZĄDZANIE I WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU POWIATU**
CEL STRATEGICZNY 8: **LOKALNE SAMORZĄDY, INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKAŃCY DZIAŁAJĄ W SPOSÓB WSPIERAJĄCY ROZWÓJ POWIATU**
Cele pośrednie (najważniejsze zagadnienia):
8.1 Samorządy różnych szczebli i społeczność lokalna współpracują i koordynują swoje działania na rzecz rozwoju powiatu.
8.2 Społeczność powiatu jest aktywna obywatelsko i otwarta na zmiany.
8.3 Administracja lokalna jest dobrze przygotowana do zmieniających się wyzwań rozwojowych.

III.3. ZADANIA STRATEGICZNE

Zestawienie zadań strategicznych w układzie celów strategicznych i pośrednich ujmuje zarówno te zadania, które samorząd powiatowy powinien podjąć samodzielnie, jak i te, które powinien zainicjować lub podjąć w porozumieniu z partnerami administracyjnymi, społecznymi i gospodarczymi. Liczebnie i wartościowo większość z nich dotyczy infrastruktury społecznej i drogowej powiatu, ale znacząca jest grupa zadań – dotychczas rzadziej podejmowanych – o charakterze programowym, koordynacyjnym, czy zarządczym. Podejmowanie takich bardziej złożonych przedsięwzięć jest nieuniknionym krokiem na drodze do zintegrowanego zarządzania zadaniami publicznymi na terenie powiatu – nie tylko poprzez administrację powiatową, ale i we współpracy z administracją gminną.

Zestawienie zadań strategicznych obejmuje ich ramowy, orientacyjny opis. Uszczegółowienie tych zapisów będzie następować sukcesywnie w dokumentach programowych i budżetowych, w tym kolejnych aktualizacjach lokalnego planu rozwoju oraz wieloletniego planu inwestycyjnego.

W ramach Strategii wskazane są także proponowane priorytety – zadania, które w trakcie warsztatów strategicznych zostały wskazane przez poszczególne grupy robocze jako najważniejsze.

Bardziej szczegółowe informacje nt. zadań strategicznych dotyczące m.in. harmonogramu oraz szacunkowych kosztów przedsięwzięć – wszędzie tam, gdzie ich określenie było możliwe – przedstawione są w zestawieniu zadań ujętym w Załączniku do Strategii, co traktować należy jako wytyczne do lokalnego planu rozwoju. W przypadku niektórych zadań podanie szczegółów realizacyjnych nie jest możliwe na obecnym etapie – dotyczy to szczególnie szacunkowych kosztów i potencjalnych źródeł finansowania zadań, a także możliwego udziału środków własnych w montażu finansowym zadania. Pomocą w ich określeniu w przyszłości będą informacje zawarte w kolejnym Załączniku do Strategii – zawierającym zestawienie potencjalnych źródeł finansowania.

III.3.1. ***OBSZAR STRATEGICZNY: BEZPIECZEŃSTWO I POLITYKA SPOŁECZNA***

CEL STRATEGICZNY 1: PRORODZINNA POLITYKA SPOŁECZNA

Lp.	Cel pośredni:
1.1	**Zaplecze polityki społecznej jest wystarczające i stabilne (baza materialna, infrastruktura instytucjonalna, kadry).**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Dom Pomocy Społecznej Rozbudowa Domu Pomocy Społecznej „Smrek" w Zaskalu (kontynuacja)	Zwiększenie liczby osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej, zapewnienie godziwej opieki i warunków życia osobom starszym i niepełnosprawnym, zapewnienie im możliwości rehabilitacji oraz dostępu do kultury i rekreacji Zwiększenie liczby miejsc o 46 w stosunku do istniejącej. Dokończenie dobudowanych segmentów i wyposażenie pomieszczeń.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 1995 r., planowane zakończenie w 2011 r.
Rozbudowa poradni psychologiczno-pedagogicznej	Poprawienie bazy lokalowej i rozwój kadry poradni świadczącej usługi dla młodzieży i rodzin	2007-2015
Modernizacja budynku Bursy im. K.Napierskiego	Modernizacja budynku położonego przy ul. Bolesława Wstydliwego – rozszerzenie bazy Powiatowego Ośrodka interwencji Kryzysowej z przeznaczeniem na gabinety pracy specjalistycznej	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
1.2	**Wszystkie rodziny i osoby w trudnej sytuacji mają zapewnioną pomoc – Program Pomocy Dziecku i Rodzinie.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Zorganizowanie interdyscyplinarnego zespołu wczesnej interwencji		2007-2008
Zawodowe rodziny zastępcze	- Zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym możliwości wychowania w rodzinie naturalnej.	2007-2015
Placówka opiekuńczo-wychowawcza (w tym młodzieżowy ośrodek wychowawczy)	- Zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym możliwości wychowania w rodzinie naturalnej, - prowadzenie terapii dla dzieci z zaburzeniami zachowania - skrócenie czasu realizacji postanowień o umieszczeniu dziecka w POW.	2007-2015
Ośrodek interwencji kryzysowej Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy	Udzielanie specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom, znajdującym się w sytuacji kryzysowej w celu zapobiegania pogłębianiu się dysfunkcji i patologii społecznych.	2006-2015
Współpraca z NGO (organizacjami pozarządowymi): a) WTZ (Warsztaty Terapii Zajęciowej) b) ŚDS (Środowiskowy Dom Społeczny) c) nawiązanie współpracy z ogólnopolskimi NGO, działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie	- Objęcie opieką osób niepełnosprawnych z Rabki i okolic; - wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych z obszaru jw.; - wspieranie ustawowych działań Powiatu; - aktywizacja społeczności lokalnej.	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
1.3	**Osoby w trudnej sytuacji zawodowej uzyskują pomoc w wejściu na rynek pracy.**

Lata 2006 – 2007

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Aktywizacja zawodowa osób młodych	▪ Umożliwienie osobom młodym do 25 roku życia pierwszego lub ponownego wejścia na rynek pracy w ramach ogólnie dostępnych form wsparcia oraz zatrudnienia z wolnego rynku. ▪ Ograniczenie przechodzenia osób młodych do grupy długotrwale bezrobotnych poprzez ich skuteczne i aktywne włączenie do uczestnictwa w realizowanych programach rynku pracy przy wykorzystaniu usług i instrumentów rynku pracy zapisanych w ustawie, w tym : - staż - szkolenie - podjęcie działalności gospodarczej - podjęcie pracy z wolnego rynku - pośrednictwo pracy - doradztwo zawodowe - usługi EURES.	2006 - 2007
Zapobieganie długotrwałemu bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu	▪ Umożliwienie osobom długotrwale bezrobotnym oraz wykluczonym społecznie skutecznego powrotu na rynek pracy poprzez zastosowanie kompleksowego i indywidualnego wsparcia w celu zminimalizowania	2006 - 2007

	skutków wykluczenia społecznego. ▪ Wsparcie grupy docelowej w ponownym wejściu na rynek pracy przy wykorzystaniu dostępnych form wsparcia oraz instrumentów rynku pracy zapisanych w ustawie. ▪ Wzmocnienie działań z zakresu łagodzenia skutków bezrobocia długotrwałego wynikających z braku odpowiednich lub niskich kwalifikacji zawodowych. Uwzględniając w tym zakresie : - podjęcie pracy z wolnego rynku - szkolenie lub przekwalifikowanie - prace interwencyjne - prace społecznie użyteczne - spółdzielnie socjalne - pośrednictwo pracy - doradztwo zawodowe Ponadto uwzględniając w tym obszarze aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych przewiduje się : - wzmocnienie działań aktywizujących tj. zatrudnienie, szkolenie i doradztwo.	
Efektywne wykorzystanie środków Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację lokalnych programów rynku pracy	Kontynuacja realizacji programów rynku pracy w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004 – 2006, w zakresie Priorytetu I, Działanie 1.2. i Działanie 1.3. ▪ Zwiększenie liczby beneficjentów w stosunku do realizowanych programów w roku 2005 – wskaźnik : wzrost o 70% ▪ Kontynuacja współpracy w tym zakresie	2006-2007

	z lokalnymi pracodawcami oraz instytucjami szkoleniowymi. ▪ Rozszerzenie oferty szkoleniowej dla potencjalnych beneficjentów programów. ▪ Zwiększenie oferty zatrudnieniowej dla uczestników programów.	

Lata 2008 – 2013

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Dopasowanie lokalnych zasobów pracy do zmieniających się wymagań rynku pracy	Podniesienie poziomu zatrudnienia oraz wzrost potencjału adaptacyjnego niezagospodarowanych lokalnych zasobów ludzkich. ▪ Zwiększenie mobilności zawodowej i terytorialnej mieszkańców powiatu. ▪ Wzmocnienie aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, w tym usług EURES poprzez różnorodne działania aktywizujące osoby bezrobotne oraz zwiększające zakres bieżącej współpracy pośrednictwa pracy z lokalnymi pracodawcami. ▪ Zintensyfikowanie zakresu działań w obszarze promocji kształcenia ustawicznego, szkolenia oraz rozwoju zawodowego wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy. ▪ Wzmocnienie działań doradczych dla osób bezrobotnych propagujących rozwój przedsiębiorczości i ekonomii społecznej. ▪ Wsparcie osób będących w okresie wypowiedzenia tj. : zwolnień grupowych	2008 - 2013

	lub monitorowanych.	
Wsparcie aktywnych postaw rynkowych grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy	▪ Wsparcie osób napotykających na znaczne trudności na lokalnym rynku pracy poprzez zwiększenie oferty aktywizującej i dostosowującej te osoby do realnie istniejących potrzeb rynku pracy. ▪ Zwiększenie szans dla osób młodych, w wieku do 25 roku życia. ▪ Wzmocnienie aktywnych form oraz ich dostępność dla osób w wieku powyżej 50 roku życia. ▪ Ułatwienie dostępu do rynku pracy kobietom deklarującym chęć powrotu na rynek pracy. ▪ Aktywizacja zawodowa osób długotrwale pozostających bez pracy oraz wykluczonych poprzez zatrudnienie, szkolenie lub ekonomie społeczną. ▪ Wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy z uwzględnieniem ich możliwości do wykonywania pracy oraz posiadanym stopniem niepełnosprawności.	2008 - 2013

CEL STRATEGICZNY 2: BEZPIECZNY POWIAT

Lp.	Cel pośredni:
2.1	**Mieszkańcy i przyjezdni mają zapewnione wszechstronne bezpieczeństwo.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Realizacja Programu „Bezpieczny Powiat”	Cel programu: 1) Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. 2) Stworzenie powiatowego systemu monitorowania, planowania i koordynacji działań w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Oczekiwane korzyści „Programu”: 1) zmniejszenie przestępczości na terenie powiatu, 2) zwiększenie poczucia bezpieczeństwa społecznego, 3) ograniczenie zjawisk patologii społecznych (narkomanii, alkoholizmu, prostytucji itp.), 4) zmniejszenie przestępczości nieletnich, 5) wykształcenie w społeczeństwie odruchów poszanowania prawa poprzez reakcję na najprostsze przejawy chuligaństwa i brutalności na ulicy, placu zabaw, klatkach schodowych, itp. , 6) zmianę otoczenia efektywnie poprawiającą stan bezpieczeństwa i porządek publiczny, 7) nawiązanie stałej współpracy instytucjonalnej w zakresie wypracowania	2006-2015

	i wdrażania strategii zapobiegania przestępczości.	
Segmenty/programy kierunkowe:		
1. restrykcyjno-represyjny:	1) Skuteczne zwalczanie przestępczości zorganizowanej. 2) Przeciwdziałanie i skuteczne ściganie sprawców ciężkich i brutalnych przestępstw. 3) Zwalczanie przestępczości pospolitej. 4) Ograniczanie przestępczości nieletnich i wybryków chuligańskich. 5) Poprawa bezpieczeństwa dojazdu młodzieży do szkół.	2006-2015
a. „Pomagajmy sobie”	Funkcjonowanie linii telefonicznej (na bazie istniejącego telefonu zaufania) umożliwiającej anonimowe zgłaszanie informacji o przestępstwach bez obawy zemsty ze strony sprawców przestępstw.	
b. „Sąsiedzkie czuwanie”	Zbliżenie i poznanie ludzi mieszkających w sąsiedztwie, zbudowanie atmosfery współpracy i zaufania oraz doskonalenie obiegu informacji o zaistniałych zdarzeniach i natychmiastowe informowanie Policji lub Straży Miejskiej. Znakowanie przedmiotów wartościowych.	
c. „Zero tolerancji”	Podejmowanie działań restrykcyjnych wobec wszystkich sprawców czynów naruszających przepisy prawa.	

d. „Bezpieczny dojazd”	Zwiększenie bezpieczeństwa pasażerów w środkach komunikacji publicznej i na przystankach.	
e. „Dealer”	Przeciwdziałanie narkomanii w szkole.	
f. „Niebieska Karta”	Zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie. Wypracowanie zasad współpracy Policji z podmiotami zajmującymi się udzielaniem pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.	
g „Unikaj Zagrożeń”	Kształcenie u dzieci i młodzieży umiejętności unikania sytuacji stania się ofiarą przestępstwa poprzez uczenie prawidłowych, bezpiecznych zachowań.	
h. „Przyjazna Szkoła”	Eliminacja przemocy ze szkół.	
2. prewencyjno-wychowawczy:	1) Zapobieganie powstawaniu zagrożeń. 2) Likwidacja skutków zagrożeń.	2006-2015
1) „Nowa Szkoła”	Nowa organizacja pracy wychowawczej szkoły oraz modyfikacja poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.	
2) „Współpracujemy”	Uaktywnienie lokalnej współpracy między służbami porządkowymi, rodzicami, kierownictwem szkół.	
3) „Młody las”	Środowiskowe ośrodki dla dzieci i młodzieży organizujące zajęcia sportowe, rekreacyjne, warsztaty artystyczne.	

4) „Sportowe imprezy integracyjne – Współpraca z radami miejskimi i radami gminnymi”	Imprezy sportowe skierowane do młodych ludzi	
5) „Parki rodzinne”	Integracja rodzin poprzez stworzenie warunków do wspólnego spędzania wolnego czasu (rekreacja, sport, zabawa).	
6) „Niebieska Karta”	Zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie.	
7) „Giełda Pracy”.	Ograniczanie bezrobocia na terenie miast i gmin poprzez umożliwienie jak największej grupie osób podjęcia pracy.	
3. komunikacyjny:	1) Poprawa bezpieczeństwa pieszych. 2) Poprawa bezpieczeństwa w ruchu kołowym.	2006-2015
a. „Bezpieczne dojście do szkoły”	Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w rejonach szkół.	
b. „Bezpieczne ferie”	Umożliwienie spokojnego i bezpiecznego przebiegu zimowej przerwy w nauce.	
c. „Tydzień bezpieczeństwa pieszych”	Zapewnienie bezpieczeństwa pieszych poruszających się po drogach oraz propagowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	

d. „Bezpieczne lato”	Zapewnienie bezpiecznego wypoczynku letniego dzieci i młodzieży.	
e. „Radar”	Ograniczenie ilości zdarzeń drogowych, w których głównymi przyczynami była nadmierna prędkość oraz nie ustąpienie pierwszeństwa przejazdu na skrzyżowaniach.	
f. „Bezpieczny weekend”	Poprawa warunków bezpieczeństwa wśród kierujących i pieszych w czasie powrotów z weekendów.	
g. „Koegzystencja”	Zapewnienie bezpieczeństwa pieszych poruszających się po drogach oraz propagowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.	
h. „Pomiar”	Eliminowanie z ruchu drogowego nietrzeźwych kierowców.	
i. „Trzeźwość” i „Tydzień trzeźwości”.	Ograniczenie liczby nietrzeźwych kierowców poprzez wzmożone działania kontrolne ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie z Ruchu nietrzeźwych użytkowników dróg.	
4. porządkowy:	1) Utrzymanie porządku w powiecie. 2) Zapewnienie przestrzegania norm prawnych.	2006-2015
a. „Rozbita szyba”	Szybka reakcja na powstałe zniszczenia, dewastacje itp.	
b. „Czyste miasta i gminy”	Utrzymanie czystości i porządku w na	

	c. „Czyste place zabaw i piaskownice” d. „Bezpieczne lokale”.	prywatnych posesjach, w miastach, gminach powiatu. Poprawa stanu czystości placów zabaw. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa lokali gastronomicznych, rozrywkowych oraz hoteli.	
5.	zagrożeń kryzysowych	1) Usprawnianie reakcji na zagrożenia pochodzenia naturalnego oraz związane z rozwojem cywilizacyjnym i działalnością człowieka	2006-2015
6.	promocyjno-informacyjny	1) Uzyskanie akceptacji i poparcia społeczeństwa powiatu. 2) Stworzenie sprawnego systemu przepływu informacji miedzy poszczególnymi organami wykonawczymi „Programu BP” a mieszkańcami powiatu. 3) Pozyskiwanie współpracowników do realizacji „Programu”.	2006-2015

CEL STRATEGICZNY 3 : BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW

Lp.	Cel pośredni:
3.1	**Mieszkańcy objęci są skuteczną profilaktyką i promocją zdrowia.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Realizacja programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia w powiecie.	Usprawnienie wczesnej diagnostyki i zwiększenie efektywności leczenia nowotworów złośliwych, zwłaszcza raka sutka i szyjki macicy: -realizacja programu badań przesiewowych z wykorzystaniem mammografii, - realizacja programu edukacyjno-diagnostycznego wczesnego wykrywania raka piersi „samobadanie piersi”, -przeprowadzanie badań cytologicznych*, -realizacja programu profilaktyki chorób układu krążenia.	2007-2015
Rozszerzenie profilaktyki wśród dzieci i młodzieży	Zorganizowanie programu promocji zdrowia w szkołach, w tym: - program profilaktyki próchnicy zębów, - monitoring prawidłowego rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży i profilaktyka wad postawy.	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
3.2	**Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę medyczną na dobrym poziomie.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Zapewnienie optymalnej dostępności do usług zdrowotnych.	Zwiększanie dostępności do ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz jej usprawnianie: -zmniejszenie czasu oczekiwania na poradę – monitoring, -usprawnianie organizacji pracy specjalistycznej opieki zdrowotnej poprzez m.in. upowszechnienie telefonicznej rejestracji oraz rejestracji na określoną godzinę, -monitorowanie i stała analiza potrzeb zdrowotnych populacji powiatu, -badanie poziomu satysfakcji pacjentów	2006- 2015
Zwiększanie sprawności i skuteczności pomocy w sytuacjach nagłego zagrożenia zdrowia lub życia	Zmniejszenie czasu dotarcia zespołów ratownictwa medycznego do szpitala, -zapewnienie optymalnej liczby zespołów ratownictwa medycznego na obszarze powiatu, -rozlokowanie zespołów na obszarze powiatu, Organizacja szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedlekarskiej i ocena poziomu znajomości zasad pierwszej pomocy*, - sukcesywna wymiana zespołów ratownictwa medycznego (karetki), - modernizacja i usprawnienie Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Nowym Targu.	2006-2015
Modernizacja budynku głównego szpitala w	Poprawa dostępności usług medycznych	2006 - 2008

Rabce-Zdroju	i wzrost standardu obsługi medycznej, likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Dobudowa dźwigu szpitalnego zewnętrznego z wiatrołapem, zabudowa tarasu dla potrzeb izby przyjęć, budowa rampy podjazdowej dla karetki pogotowia ratunkowego, przebudowa schodów zewnętrznych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.	
Kontynuacja budowy Szpitala im. Jana Pawła II w Nowym Targu / Sprawny i przyjazny pacjentowi system ochrony zdrowia	Podniesienie referencyjności szpitala i wzrost standardu obsługi medycznej oraz lepsza dostępność usług medycznych: - poprawa bazy diagnostycznej i profilaktyki schorzeń układu krążenia, - dokończenie pomieszczeń oddziałów szpitalnych w wybudowanych pawilonach i ich wyposażenie, - uzupełnienie wyposażenia oddanych oddziałów i jednostek szpitalnych, - budowa basenu rehabilitacyjnego, rezerwowego zbiornika wody, - zagospodarowanie terenu wokół szpitala (ogrodzenie, oświetlenie, zieleń). Docelowa zdolność usługowa szpitala - 541 łóżek.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 1979 r., planowane zakończenie w 2010 r.

* Populacja objęta projektem działania będzie uzależniona od przyznanych środków finansowych w budżecie Powiatu i ewentualnej partycypacji innych podmiotów.

III.3.2. ***OBSZAR STRATEGICZNY: EDUKACJA I KULTURA***

CEL STRATEGICZNY 4: WYRÓWNANIE SZANS EDUKACYJNYCH W STOSUNKU DO INNYCH REGIONÓW I PAŃSTW, Z ZACHOWANIEM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU.

Lp.	Cel pośredni:
4.1	**Baza kulturalno-oświatowa jest w dobrym stanie.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Poprawa bazy Teatru Lalek RABCIO.	Teatr Lalek Rabcio jest jednostką organizacyjną Powiatu Nowotarskiego, która nie ma własnej siedziby i działa w sali dzierżawionej. Celem bezpośrednim jest: - stworzenie możliwości korzystania z profesjonalnej infrastruktury teatralnej mieszkańcom powiatu.	**2007-2015**
Poprawa bazy Ośrodka Pracy Pozaszkolnej w Rabce-Zdroju.		**2008-2015**
Termomodernizacja obiektów oświatowych i kultury Powiatu Nowotarskiego	Zadanie składające się z: 1. Termomodernizacja i remont kapitalny budynku Młodzieżowego Domu Kultury w Nowym Targu 2. Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Technicznych im. Stanisława Staszica w Nowym Targu 3. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Rabce-Zdroju 4. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół im. Bohaterów Westerplatte w Jabłonce – budynek szkoły oraz budynek internatu 5. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Nr 1 im. Wł. Orkana w Nowym Targu	**2006 - 2013**

	6. Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Nr 3 im. Św. Jadwigi Królowej w Nowym Targu – dokończenie inwestycji Cel bezpośredni: - obniżenie strat ciepła, w wyniku którego nastąpi zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków szkół i placówek na potrzeby ogrzewania. Oczekiwany efekt: - poprawa warunków nauki - obniżenie kosztów eksploatacji budynków.	
Budowa budynku gospodarczo-dydaktycznego w Zespole Szkół Rolniczych im. A. Suskiego w Nowym Targu	Stworzenie warunków umożliwiających przeniesienie gospodarstwa rolniczego ze starego obiektu ZSR i poprawa bazy dydaktycznej w zakresie praktycznej nauki zawodu. Powstanie pracowni dydaktycznych do prowadzenia zajęć i praktyk (sala dydaktyczna, zaplecze, boksy dla zwierząt, magazyn na pasze).	2006 - 2008
Utworzenie i prowadzenie Centrum Kształcenia Praktycznego w Zespole Szkół Technicznych im. ST. Staszica w Nowym Targu	Baza dydaktyczna pracowni - wyposażenie pracowni w narzędzia, maszyny, urządzenia; zapewnienie materiałów eksploatacyjnych.	
Budowa sali gimnastycznej z częścią dydaktyczną w I Liceum Ogólnokształcącym im. E. Romera w Rabce-Zdroju	Zwiększenie szans ogólnorozwojowych dla młodzieży, stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, zagospodarowanie przez sport czasu wolnego, poprawa jakości i komfortu kształcenia. Powstanie sala gimnastyczna oraz 4 sale do ćwiczeń, pracownia chemiczna i biologiczna.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 2001 r., planowane zakończenie 2008
Budowa sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ekonomicznych w Nowym Targu	Zwiększenie szans ogólnorozwojowych dla młodzieży, stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, zagospodarowanie przez sport czasu wolnego, poprawa jakości i komfortu kształcenia.	2007

	Powstanie sala gimnastyczna.	
Rozbudowa sali gimnastycznej i zaplecza sportowego w Zespole Szkół Technicznych im. St. Staszica w Nowym Targu	Zwiększenie szans ogólnorozwojowych dla młodzieży, stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, zagospodarowanie przez sport czasu wolnego, poprawa jakości i komfortu kształcenia. Powstanie pełnowymiarowa sala gimnastyczna, ogrodzony teren otwarty oraz kort tenisowy.	
Rozbudowa Zespołu Szkół Zawodowych w Krościenku n/Dunajcem – dokończenie inwestycji	Zapewnienie uczniom odpowiednich warunków do zdobywania wykształcenia i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej młodzieży z obszarów o mniejszym potencjale rozwojowym. Uzyskanie 9 pomieszczeń do nauki, pracowni specjalistycznych, biblioteki z czytelnią, zaplecza gastronomicznego w postaci restauracji na 60 miejsc i kawiarni na 20 miejsc.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 1996 r., planowane zakończenie w 2006 r.
Modernizacja budynku i estetyzacja otoczenia Zespołu Szkół Ogólnokształcących LO im. S. Goszczyńskiego w Nowym Targu – dokończenie inwestycji	Poprawa warunków kształcenia, obniżenie strat ciepła, w wyniku którego nastąpi zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynku szkoły na potrzeby ogrzewania. Przebudowa chodnika i placu przed budynkiem szkoły, ogrodzenia, wymiana stolarki okiennej.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 2003 r., planowane zakończenie w 2008 r.
Budowa sali gimnastycznej w Zespole Szkół im. S. Żeromskiego w Krościenku n/Dunajcem – dokończenie inwestycji	Zwiększenie szans ogólnorozwojowych dla młodzieży, stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju fizycznego, zagospodarowanie przez sport czasu wolnego, poprawa jakości i komfortu kształcenia Powstanie sali gimnastycznej z zapleczem sanitarnym.	Inwestycja kontynuowana, której realizację rozpoczęto w 2001 r., planowane zakończenie w 2007 r.
Budowa lub modernizacja bazy sportowej szkół	1. Budowa boisk przyszkolnych Oczekiwany efekt długoterminowy: - poprawa złej kondycji fizycznej dzieci i młodzieży.	Do 2015

Lp.	Cel pośredni:
4.2	**Szkolnictwo jest dostosowane do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Pracownie komputerowe i biblioteki multimedialne oraz ich modernizacja	Doprowadzenie do sytuacji, w której każda szkoła ma 2 nowoczesne pracownie komputerowe i bibliotekę multimedialną. Wymiana sprzętu tych pracowni średnio co 4 lata. Oczekiwany efekt: - doskonalenie i unowocześnienie systemu kształcenia. - każda szkoła ma pełny zestaw multimedialny.	Do 2010 Do 2014
Zmiana sieci szkół i placówek.	Likwidacja i łączenie szkół i placówek wynikające z niżu demograficznego. Tworzenie nowych kierunków wynikających z potrzeb rynku pracy. Oczekiwany efekt: - każdy absolwent gimnazjum będzie mógł się kształcić z zgodnie ze swymi potrzebami.	2007-2008

Lp.	Cel pośredni:
4.3	**Młodzież ma twórczo zagospodarowany czas wolny.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Zapobieganie patologiom wśród młodzieży	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dostosowanych do potrzeb i zainteresowań uczniów w każdej szkole. Utworzenie w każdej szkole stanowiska pedagoga szkolnego. Oczekiwany efekt: Stworzenie uczniom szerszej oferty do realizacji swoich zainteresowań a także zagospodarowanie czasu wolnego.	Do 2010 Do 2009
Rozwój zainteresowań w dziedzinie sportu i kultury fizycznej	Poszerzenie oferty szkół i placówek wychowania pozaszkolnego (jak: MDK, OPP, MOS). Oczekiwany efekt: - kreowanie właściwych postaw dzieci i młodzieży, - właściwe wykorzystanie i zagospodarowanie czasu wolnego.	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
4.4	**Dziedzictwo kulturowe jest chronione i kultywowane.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Ochrona dziedzictwa kulturowego Muzeum im. Wł. Orkana w Rabce Zdroju – kościół Św. Marii Magdaleny	Renowacja poszycia dachowego zabytkowego drewnianego kościółka Św. Marii Magdaleny w Rabce – Zdrój, w którym Muzeum prowadzi działalność, jak również muru otaczającego kościółek. Celem bezpośrednim jest ratowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego Podhala, jak również stworzenie optymalnych warunków działania dla Muzeum im. Wł. Orkana w Rabce – Zdroju. Efektem rzeczowym będzie nowe pokrycie dachowe kościółka i odrestaurowany mur wokół kościółka co zwiększy atrakcyjność Muzeum i przyczyni się do większego zainteresowania wśród turystów.	2007-2015
Realizacja Powiatowego Programu Ochrony Dziedzictwa Kulturowego	Realizacja obowiązkowego programu lokalnego, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków, w sposób możliwie zintegrowany – skoordynowany z programami gminnymi.	2008-2015
Teatr Lalek RABCIO – promocja edukacji kulturalnej społeczeństwa.	Cel bezpośredni: - promocja twórczości Teatru w całym regionie południowej Polski, - promocja pozytywnych postaw, - udostępnienie twórczości Teatru szerokiej publiczności. Efektem rzeczowym będzie zakup autokaru przystosowanego do działalności Teatru.	2007 - 2009

III.3.3. ***OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA***

CEL STRATEGICZNY 5 : ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WYKORZYSTANIU WALORÓW NATURALNYCH I WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ

Lp.	Cel pośredni:
5.1	**Przedsiębiorcy i rolnicy, szczególnie działający w priorytetowych dziedzinach (turystyka i usługi towarzyszące, tradycyjna wytwórczość i rolnictwo itp.) mają dobre warunki do rozwoju.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Zbudowanie bazy danych o możliwościach inwestowania w priorytetowych dziedzinach rozwoju	Zebranie informacji, bieżąca aktualizacja i upowszechnianie (w tym na stronie internetowej Powiatu) danych na temat możliwości dla inwestorów zewnętrznych i lokalnych. Powiat w roli inicjatora, partnera i koordynatora współpracy gmin.	2007-2015
Opracowanie i realizacja programu przekształceń gospodarstw i rozwoju rolnictwa górskiego na terenie powiatu	Opracowanie, przy współpracy zainteresowanych gmin, kompleksowego programu rozwoju rolnictwa w warunkach górskich, z wykorzystaniem możliwości europejskiej wspólnej polityki rolnej. Powiat w roli inicjatora, partnera i koordynatora współpracy gmin.	2007 – opracowanie programu 2007-2015 realizacja programu
Uruchomienie i realizacja programu doradczo-szkoleniowego dla małych i średnich przedsiębiorstw	Wsparcie różnicowania oferty i rozwoju nowych produktów i usług przez lokalne przedsiębiorstwa.	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
5.2	**Ogólnodostępna infrastruktura turystyczno-uzdrowiskowa jest dobrze rozwinięta.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Opracowanie i realizacja programu wspomagania rozwoju obszarów słabo rozwiniętych – w tym pasmo Lubania, Pogórze Gubałowskie, obszary Orawy i Spisza. Program zagospodarowania turystycznego góry Lubań	Opracowanie, przy współpracy zainteresowanych gmin, kompleksowego programu rozwoju turystyki na obszarach słabiej rozwiniętych. Powiat w roli inicjatora, partnera i koordynatora współpracy gmin.	2007 – opracowanie programu 2007-2015 realizacja programu
Zorganizowanie sieci ścieżek rowerowych na terenie całego powiatu, wraz z towarzyszącą infrastrukturą – np. „Szlak dookoła Tatr”.	Wypracowanie koncepcji, wytyczenie tras i budowa odcinków ścieżek rowerowych, które utworzą system dla turystyki rowerowej obejmujący teren całego powiatu. Powiat w roli inicjatora, partnera i koordynatora współpracy gmin. Studium historyczno – przyrodniczo -kulturowe Ścieżki rowerowe „Szlak dookoła Tatr” od granicy Sromowce Niżne do granicy w Chochołowie, opracowane przez gminę Czarny Dunajec.	2007 – opracowanie programu 2007-2015 realizacja programu
Wspieranie działań mających na celu budowę linii kolejki turystycznej Szczawnica - Piwniczna		2007 - 2015
Wspieranie działań mających na celu wykorzystanie turystyczne wód geotermalnych na trasie powiatu		2007 - 2015

Lp.	Cel pośredni:
5.3	**Promocja powiatu jest ukierunkowana i spójna.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Projekt: „Polsko- Słowackie Targi Produktów Regionalnych i Tradycyjnych w Nowym Targu”	Organizacja targów produktów regionalnych i tradycyjnych w Nowym Targu i opracowanie materiałów promocyjnych, prezentacja całościowej oferty pogranicza na dniu targowym w Krakowie. Efekty rzeczowe: 3 dni targowe, film promocyjny.	2006
Projekt: „Akcja promocyjna produktów turystycznych pogranicza polsko-słowackiego”	Zorganizowana akcja promocyjna podmiotów turystyki transgranicznego obszaru obejmującego powiat nowotarski, Spisz i Orawę na Słowacji – w tym: aktualizacja bazy produktów turystycznych pogranicza, wskazanie potencjalnych obszarów do tworzenia nowych markowych produktów turystycznych, publikacja materiałów promocyjnych, udział w targach turystycznych. Efekty rzeczowe: opracowanie pt. „Plan promocji pogranicza PL- SK”, materiały promocyjne, udział w 4 imprezach targowych.	2007- 2008
Projekt: „Regionalne wyroby pogranicza-lokomotywą rozwoju MSP”	Organizacja cyklicznych imprez targowych w Nowym Targu połączonych z działaniami promocyjnymi. Cel: zbudowanie trwałej struktury pozwalającej wytwórcom produktów regionalnych i tradycyjnych na poszerzanie kontaktów handlowych i promocji przedsiębiorstw oraz oferowanego produktu. Efekty rzeczowe: 2 dni targowe każdego roku w Nowym Targu.	2007- 2013

III.3.4. OBSZAR STRATEGICZNY: INFRASTRUKTURA

CEL STRATEGICZNY 6: ROZWINIĘTA I ZMODERNIZOWANA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Lp.	Cel pośredni:
6.1	**Drogi powiatowe są bezpieczne i w dobrym stanie.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
„Janosikowy Szlak" – modernizacja układu drogowego szansą aktywizacji turystycznej obszaru Pienin	W skład projektu wchodzą następujące drogi: 1. AB - Przebudowa drogi powiatowej nr K1642 Groń - Trybsz – Niedzica 2. AE - Przebudowa drogi powiatowej nr K1639 Dębno – Niedzica – Granica Państwa 3. AJ – Przebudowa drogi powiatowej nr K1637 Harklowa – Tylmanowa oraz regulacja potoku Ochotnica 4. AL – Przebudowa drogi powiatowej nr K1638 Krośnica – Sromowce 5. AM1 – Przebudowa drogi powiatowej nr K1636 – ul. Szlachtowska w Szczawnicy 6. AM2 – Przebudowa włączenia drogi powiatowej nr K1636 Krościenko – Szczawnica do drogi wojewódzkiej nr 969 wraz z przebudową mostu Cel bezpośredni: Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów.	2006-2013
Modernizacja układu drogowego szansą aktywizacji turystycznej i gospodarczej Powiatu Nowotarskiego	W skład projektu wchodzą następujące drogi: 1. AA - Przebudowa drogi powiatowej nr K1646 Skrzypne – Szaflary - Ostrowsko	2006 – 2013

	2. AD3 – Przebudowa drogi powiatowej nr K1659 Maruszyna – Ludźmierz – Czarny Dunajec 3. AH2 – Przebudowa drogi powiatowej nr K1652 Ciche – Dzianisz 4. AH3 – Przebudowa drogi powiatowej nr K1664 Harkabuz – Piekielnik 5. AO - Przebudowa drogi powiatowej nr K1671 - ul. Kowaniec w Nowym Targu, drogi nr K1672 - ul. Kościuszki w Nowym Targu oraz drogi nr K1671 - ul. Św. Anny 6. AP - Przebudowa drogi powiatowej nr K1668 – Rabka (ul Sądecka - Rynek – Kilińskiego) 7. AS - Przebudowa drogi powiatowej nr K1662 Raba Wyżna – Klikuszowa 8. AT - Przebudowa drogi powiatowej nr K1668 Skawa – Naprawa 9. AW1 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1674 Jabłonka - Lipnica Wielka - Granica Państwa 10. AW2 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1676 Lipnica Wielka – Przywarówka 11. AX1 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1677 Zubrzyca Górna - Sidzina – Bystra – Łętownia 12. Urządzenia bezpieczeństwa ruchu Cel bezpośredni: Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów.	2006 - 2015
AC - Przebudowa drogi powiatowej nr K1642 Groń - Trybsz - Niedzica	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów	2010 - 2013
AD1 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1644 Łopuszna - Dursztyn	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg do wymagań obowiązujących przepisów	2006 - 2007

AF - Przebudowa drogi powiatowej nr K1678 Raba Wyżna - Podwilk	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów	2010 - 2013
AG - Przebudowa drogi powiatowej nr K1654 Ząb – Ratułów – Ciche – Chochołów oraz drogi nr K1651 Czarny Dunajec - Poronin	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów	2007 – 2013 2006 - 2013
AH1 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1663 Długopole - Pieniążkowice - Piekielnik	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów	2004 - 2006

AU - Dostosowanie parametrów technicznych obiektów mostowych do wymogów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie oraz przepisów Unii Europejskiej	I - Przebudowa mostu na pot. Cichy w Miętustwie – droga nr K1651	2006 - 2008
	II - Przebudowa mostu na pot. Lubański w Ochotnicy Dolnej – droga nr K1637 oraz potoku Kapłany	2006 - 2008
	III - Przebudowa mostu na pot. Czarna Góra w Trybszu – droga nr K1642	2007 - 2010
	IV - Przebudowa mostu na pot. Pasieka w Trybszu – droga nr K1642	2007 - 2010
	V - Przebudowa mostu na pot. Bn. w Spytkowicach – droga nr K1669	2007 - 2010
	VI - Przebudowa mostu na pot. Skawa w Spytkowicach – droga nr K1669	2007 - 2010

AU - Dostosowanie parametrów technicznych obiektów mostowych do wymogów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie oraz przepisów Unii Europejskiej	VII - Przebudowa mostu na pot. Czarny Dunajec w Długopolu – droga nr K1663	2007 - 2010
	VIII - Przebudowa mostu na pot. Piekielnik w Długopolu – droga nr K1663	2007 - 2010
	IX - Przebudowa mostu na pot. Bn w Podsarniu – droga nr K1678	2007 - 2010
	X - Przebudowa mostu na pot. Lepietnica w Trutym – droga nr K1660	2007 - 2010
	XI - Przebudowa mostu na pot. Rogoźnik w Rogoźniku - droga nr K1659	2007 - 2010
	XII - Przebudowa mostu na pot. Białka w Nowej Białej – droga nr K1644	2007 - 2010
	XIII - Przebudowa mostu na pot. Biały Dunajec w Szaflarach – droga nr K1646	2007 - 2010
	XIV - Przebudowa mostu na pot. Czarny Dunajec w Krauszowie – droga nr K1659	2007 - 2010
AX2 - Przebudowa drogi powiatowej nr K1657 Jabłonka - Lipnica Mała	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg i obiektów mostowych do wymagań obowiązujących przepisów	2007 - 2013
AY - Remont kapitalny obiektów mostowych w stanie przedawaryjnym		2007 - 2013
AZ - Remont kapitalny przepustów będących w stanie awaryjnym		2007 - 2013
BB - Przebudowa drogi powiatowej nr K1673 ul. Waksmundzka w Nowym Targu		2006 - 2008
BC - Przebudowa drogi powiatowej nr K1667 Rabka - Ponice ul. Podhalańska		2006 - 2013

BE - Przebudowa drogi powiatowej nr K1665 Skawa – Spytkowice – Raba Wyżna		2007 - 2012
BF - Przebudowa drogi powiatowej nr K1658 Szaflary - Ludźmierz		2007 - 2010
Regulacja stanu prawnego	Uregulowanie stanu prawnego działek zajętych pod pas drogowy	2006 - 2015

Przebudowa drogi powiatowej nr K1640 Niedzica – Kacwin	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg do wymagań obowiązujących przepisów	2010 - 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1641 Łapsze Wyżne – Jurgów	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1643 Krempachy – Frydman	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1645 Nowa Biała – Białka Tatrzańska	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1647 Gronków – Bukowina Tatrzańska	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1653 Szaflary - Ząb	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1655 Rogoźnik - Ciche	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1660 Ludźmierz - Pyzówka	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015

Przebudowa drogi powiatowej nr K1661 Trute - Klikuszowa - Obidowa	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1666 Ponice - Rdzawka	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1669 Jordanów - Spytkowice	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1670 Lasek – Stacja PKP	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015
Przebudowa drogi powiatowej nr K1679 Wygon - Niedzica	Poprawa stanu technicznego dróg powiatowych oraz dostosowanie parametrów dróg	2010 – 2015

Lp.	Cel pośredni:
6.2	**Administracja publiczna w powiecie współpracuje w zintegrowanym systemie teleinformatycznym.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Wypracowanie koncepcji i realizacja programu rozwoju społeczeństwa informacyjnego w powiecie nowotarskim.	Opracowanie, przy współpracy zainteresowanych gmin, kompleksowego programu rozwoju e-administracji i powszechnego wykorzystania internetu w powiecie nowotarskim. Powiat w roli inicjatora, partnera i koordynatora współpracy gmin.	2007 – wypracowanie koncepcji 2008-2015 – realizacja programu

III.3.5. OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

CEL STRATEGICZNY 7: ZACHOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO POPRZEZ KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ ORAZ REALIZACJĘ INWESTYCJI PROEKOLOGICZNYCH

Lp.	Cel pośredni:
7.1	**Gospodarka wodno- ściekowa jest uporządkowana.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Działanie na rzecz skanalizowania obszaru powiatu oraz modernizacji oczyszczalni ścieków w celu umożliwienia oczyszczania ścieków przemysłowych.	Inwestycje proekologiczne, w celu uzyskania i utrzymania wysokiej klasy czystości wód powierzchniowych. Powiat w roli inicjatora, wspierającego, partnera lub koordynatora działań i współpracy gmin.	2008 - 2015

Lp.	Cel pośredni:
7.2	**Gospodarka odpadami jest uporządkowana.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Działanie na rzecz powszechnego sortowania i odzyskiwania odpadów.	Inwestycje i działania proekologiczne, w celu uzyskania i utrzymania wysokiego wskaźnika sortowania i odzysku odpadów. Powiat w roli inicjatora, wspierającego, partnera lub koordynatora działań i współpracy gmin.	2008 - 2015

Lp.	Cel pośredni:
7.3	**Powszechnie stosowane są przyjazne dla środowiska i energooszczędne technologie oraz proekologiczne źródła energii.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Działanie na rzecz zmniejszenia niskiej emisji na obszarze całego powiatu, w tym wprowadzenie planu działań na rzecz zminimalizowania niskiej emisji w sferach oddziaływania Powiatu.	Inwestycje, promocja właściwych zachowań i działania proekologiczne, w celu zminimalizowania niskiej emisji z różnych źródeł - w tym wypracowanie i wprowadzenie własnego planu działań w obrębie jednostek i aktywności Powiatu. Z uwzględnieniem promocji wykorzystania proekologicznych środków transportu i zachowań komunikacyjnych – jak np. rozwój transportu zbiorowego i sieci ścieżek rowerowych. Powiat w roli inicjatora, wspierającego, partnera lub koordynatora działań i współpracy gmin.	2008 – 2015 2007 – opracowanie powiatowego planu działań
Działanie na rzecz uwzględniania w planowaniu przestrzennym możliwości lokalizacji ekologicznych źródeł energii	Promocja zagadnienia, działania informacyjne i uświadamiające na rzecz stworzenia możliwości do produkcji i wykorzystywania „czystej” energii jako źródła alternatywnego.	2008 – 2015

Lp.	Cel pośredni:
7.4	**Mieszkańcy i przyjezdni są świadomi ekologicznych warunków i skutków swoich działań.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Skuteczny nadzór nad korzystaniem z zasobów naturalnych.	Zapewnienie, że korzystanie z zasobów naturalnych środowiska na terenie powiatu odbywa się w sposób zgodny z prawem, kontrolowany, na podstawie wydanych zezwoleń.	2008 - 2015

Lp.	Cel pośredni:
7.5	**Dziedzictwo przyrodnicze i krajobraz są chronione i kultywowane.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Promowanie zachowania w planowaniu przestrzennym występujących form krajobrazowych.	Podnoszenie świadomości i promowanie polityki lokalnej i zachowań inwestorów sprzyjających utrzymaniu występujących form krajobrazu kulturowego i korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszarów decydujących o jakości krajobrazu. Wypracowanie i wprowadzenie jednolitych zasad postępowania i własnego planu działań w tym zakresie w obrębie jednostek i aktywności Powiatu.	2008 – 2015 2007 – wypracowanie powiatowego planu działań
Rekultywacja terenów zanieczyszczonych.	Dokonanie, we współpracy z gminami, inwentaryzacji, przygotowanie realizacja programu rekultywacji terenów zdegradowanych.	2007- inwentaryzacja 2008 – opracowanie programu 2009 – 2015 – realizacja programu
Zalesianie, odbudowa i przebudowa powierzchni leśnych.	Działanie na rzecz poprawy warunków retencji wód podziemnych, wzrostu powierzchni leśnych i poprawy stanu zdrowotnego lasów.	2008 – 2015
Działanie na rzecz prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej.	Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu.	2008 – 2015
Działanie na rzecz zachowania tradycyjnej gospodarki rolnej.	Podnoszenie świadomości, promowanie zachowań rolników i innych właścicieli gruntów sprzyjających utrzymaniu tradycyjnych rozłogów pól.	2008 – 2015

III.3.6. OBSZAR STRATEGICZNY: ZARZĄDZANIE I WSPÓŁPRACA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU

CEL STRATEGICZNY 8: LOKALNE SAMORZĄDY, INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKAŃCY DZIAŁAJĄ W SPOSÓB WSPIERAJĄCY ROZWÓJ POWIATU

Lp.	Cel pośredni:
8.1	**Samorządy różnych szczebli i społeczność lokalna współpracują i koordynują swoje działania na rzecz rozwoju powiatu.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Wzmocnienie działań partnerskich na lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy.	Ukierunkowanie działań na wzmocnienie aktywności obywateli – mieszkańców powiatu nowotarskiego. ▪ Efektywne i otwarte funkcjonowanie Powiatowego Urzędu Pracy w obszarze współpracy i partnerstwa. ▪ Zwiększenie aktywności Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Targu w obszarze współpracy przygranicznej lub wspólnotowej. ▪ Otwartość w relacjach partnerskich i tworzących klimat efektywnej i spójnej współpracy z innymi podmiotami lokalnego, regionalnego, krajowego i wspólnotowego rynku pracy.	2008 - 2013
Promowanie pozytywnego wizerunku Powiatu Nowotarskiego - jako przyjaznego swoim mieszkańcom i gościom.	Cel bezpośredni: – tworzenie przyjaznego wizerunku Powiatu Nowotarskiego poprzez współpracę z gminami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi, - tworzenie powiatowego kalendarza imprez kulturalnych w oparciu o współpracę z Gminami	2007-2015

	- stały przepływ informacji na linii mieszkańcy Powiatu – urząd poprzez komunikaty radiowe, publikacje w prasie oraz tworzenie profesjonalnej strony internetowej urzędu, - stworzenie e-urzędu, gdzie mieszkańcy korzystający z internetu będą mogli załatwiać sprawy urzędowe. Korzyścią będzie kreowanie wizerunku przyjaznego powiatu, który przede wszystkim działa dla dobra swoich mieszkańców.	
Opracowanie zintegrowanego Programu Ochrony Dziedzictwa Kulturowego dla powiatu nowotarskiego, jako narzędzia koordynacji działań Powiatu i Gmin w tej dziedzinie.	Opracowanie, we współpracy z Gminami, ustawowego programu ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu.	2007 2008-2015 – coroczna aktualizacja
Współdziałanie i lobbing na rzecz rozwiązań i inwestycji centralnych i wojewódzkich, które poprawią dostępność komunikacyjną powiatu.	Działanie na rzecz takich przedsięwzięć jak: - budowa lotniska pasażerskiego w Nowym Targu, - wykorzystanie zmodernizowanej linii kolejowej dla obsługi przewozów pasażersko-turystycznych na trasie Nowy Targ-Zakopane.	2007-2015

Lp.	Cel pośredni:
8.2	**Społeczność powiatu jest aktywna obywatelsko i otwarta na zmiany.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Realizacja programu zapoznawania młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z zasadami funkcjonowania samorządu.	Realizacja programu promującego wśród młodzieży idee samorządności i zaangażowanie w aktywność obywatelską.	2007-2015
Przybliżenie działalności organów Powiatu społecznościom lokalnym.	Organizowanie sesji wyjazdowych, organizowanie spotkań Komisji w terenie, organizowanie spotkań z mieszkańcami, otwartych dni informacyjnych, wprowadzenie zasady otwartych konsultacji społecznych z zainteresowanymi środowiskami przy opracowywaniu programów powiatowych.	2007-2015
Wspieranie rozwoju trzeciego sektora.	Promowanie istoty działania organizacji pozarządowych, wsparcie informacyjne i prawne dla organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.	2007-2015
Opracowanie zasad i skoordynowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi	Opracowanie jednolitych zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi i ich realizacja poprzez roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi (zgodnie z założeniami ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie).	2007- wypracowanie zasad 2007-2015 realizacja

Lp.	Cel pośredni:
8.3	**Administracja lokalna jest dobrze przygotowana do zmieniających się wyzwań rozwojowych powiatu.**

Nazwa zadania	*Opis*	*Harmonogram realizacji*
Program spotkań z gminami dotyczącej aktualizacji planu rozwoju lokalnego powiatu nowotarskiego.	Program zakłada cykl spotkań pod koniec II i IV kwartału każdego roku z przedstawicielami gmin powiatu odpowiedzialnymi za planowanie inwestycji gminnych i wspólną realizację zadań powiatowych. Cel: zbudowanie sprawnego systemu współpracy z jednostkami samorządów terytorialnych, spółkami wodnymi, telekomunikacją itp. dotyczącej harmonijnej realizacji zadań prorozwojowych z zakresu infrastruktury. Efekt rzeczowy: corocznie aktualizowany PRL powiatu oraz stworzenie bazy projektów do wspólnej aplikacji o środki zewnętrzne.	2007-2013
Nowoczesny kataster nieruchomości	Zbudowanie w pełni zinformatyzowanego systemu katastralnego (część opisowa i część graficzna). Umożliwienie łatwego dostępu do informacji poprzez sieć Internet dla szerokiej grupy użytkowników.	2007 – 2015
Opracowanie i wprowadzenie programu rozwoju zawodowego pracowników Powiatu	Program „Ścieżka rozwoju kariery zawodowej" obejmujący m.in. plan studiów podyplomowych, szkoleń, system motywowania dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych – który zapewni aktualizacje kwalifikacji kadr i utrzymanie cennych wykształconych pracowników.	2007- opracowanie i wprowadzenie programu 2008-2015 - realizacja

Stworzenie systemu sprawnej obsługi inwestycji liniowych celu publicznego	Opracowanie zasad i wprowadzenie „szybkiej ścieżki" obsługi inwestycji liniowych celu publicznego (pozwolenia na budowę, system dystrybucji zawiadomień itd.).	2007
Opracowanie i wprowadzenie motywacyjnej polityki kadrowej, wspierającej realizację celów Strategii.	Opracowanie i wprowadzenie motywacyjnego systemu zarządzania zasobami ludzkimi w jednostkach organizacyjnych Powiatu, powiązanego z realizacją celów i zadań ujętych Strategii.	2007 - opracowanie i wdrożenie systemu 2008-2015 - wykorzystywanie

III.4. ZADANIA PRIORYTETOWE

Spośród ponad 110 zadań strategicznych uczestnicy warsztatów strategicznych wskazali grupę zadań priorytetowych, których przygotowanie i realizacja powinny być podjęte w pierwszym rzędzie i – w konsekwencji – których finansowanie powinno być priorytetem przy kształtowaniu założeń do budżetu Powiatu. Są to:

Grupa I[15]:

Realizacja Programu „Bezpieczny Powiat"

Kontynuacja budowy Szpitala im.Jana Pawła II w Nowym Targu / Sprawny i przyjazny pacjentowi system ochrony zdrowia

Działanie na rzecz skanalizowania obszaru powiatu oraz modernizacji oczyszczalni ścieków w celu umożliwienia przyjmowania ścieków przemysłowych

Grupa II[16]

Aktywizacja zawodowa osób młodych

Działanie na rzecz zmniejszenia niskiej emisji na obszarze całego powiatu, w tym wprowadzenie planu działań na rzecz zminimalizowania niskiej emisji w sferach oddziaływania Powiatu.

Grupa III[17]

Zapobieganie długotrwałemu bezrobociu i wykluczeniu społecznemu

Realizacja programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia w powiecie

Budowa nowoczesnego budynku Teatru Lalek RABCIO (i jego doposażenie)

Termomodernizacje obiektów szkolnych i kulturalnych (zbiorczo)

Budowa lub modernizacja bazy sportowej szkół

Zmiana sieci szkół i placówek

Zapobieganie patologiom wśród młodzieży

Zbudowanie bazy danych o możliwościach inwestowania w priorytetowych dziedzinach rozwoju

Modernizacje dróg powiatowych (zbiorczo)

Nowoczesny kataster nieruchomości.

[15] zadania wskazane niezależnie przez 3 grupy warsztatowe
[16] zadania wskazane niezależnie przez 2 grupy warsztatowe
[17] zadania wskazane przez 1 grupę warsztatową

III.5. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Wstępny szacunkowy koszt zadań ujętych w Strategii w perspektywie lat 2007-2015 roku wynosi **231 924** tys. złotych[18]. Orientacyjne zestawienie kosztów zadań ujętych w Strategii w układzie poszczególnych celów Strategii przedstawione jest w tabeli poniżej.

Tabela 8. Szacunkowy koszt realizacji Strategii w układzie celów.

Cel strategii	Szacunkowy koszt zadań w perspektywie do 2015r.(w tys. zł)	% udział w całości szacowanego kosztu Strategii
CEL STRATEGICZNY 1 : PRORODZINNA POLITYKA SPOŁECZNA	**40783**	**17,6%**
1.1 Zaplecze polityki społecznej jest wystarczające i stabilne (baza materialna, infrastruktura instytucjonalna, kadry).	1939	-
1.2 Wszystkie rodziny i osoby w trudnej sytuacji mają zapewnioną pomoc – Program Pomocy Dziecku i Rodzinie.	8714	-
1.3 Osoby w trudnej sytuacji zawodowej uzyskują pomoc w wejściu na rynek pracy.	30130	-
CEL STRATEGICZNY 2: BEZPIECZNY POWIAT		
2.1 Mieszkańcy i przyjezdni mają zapewnione wszechstronne bezpieczeństwo.	b.d.	-
CEL STRATEGICZNY 3: BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW	**48180**	**20,8%**
3.1 Mieszkańcy objęci są skuteczną profilaktyką i promocją zdrowia.	2965	-
3.2 Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę medyczną na dobrym poziomie.	45215	-
CEL STRATEGICZNY 4: WYRÓWNANIE SZANS EDUKACYJNYCH W STOSUNKU DO INNYCH REGIONÓW I PAŃSTW, Z ZACHOWANIEM DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU	**36707**	**15,8%**
4.1 Baza kulturalno-oświatowa jest w dobrym stanie.	22617	-
4.2 Szkolnictwo jest dostosowane do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.	11000	-
4.3 Młodzież ma twórczo zagospodarowany czas wolny.	3000	-
4.4 Dziedzictwo kulturowe jest chronione i kultywowane.	90	-

[18] według szacunków jednostek organizacyjnych powiatu

CEL STRATEGICZNY 5: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA WYKORZYSTANIU WALORÓW NATURALNYCH I WSPÓŁPRACY MIĘDZYSEKTOROWEJ	**450**	**0,2%**
5.1 Przedsiębiorcy i rolnicy, szczególnie działający w priorytetowych dziedzinach (turystyka i usługi towarzyszące, tradycyjna wytwórczość i rolnictwo) mają dobre warunki do rozwoju.	b.d.	-
5.2 Ogólnodostępna infrastruktura turystyczno-uzdrowiskowa jest dobrze rozwinięta.	b.d.	-
5.3 Promocja powiatu jest ukierunkowana i spójna.	450	-
CEL STRATEGICZNY 6: ROZWINIĘTA I ZMODERNIZOWANA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	**96567**	**41,6%**
6.1 Drogi powiatowe są bezpieczne i w dobrym stanie.	96567	-
6.2 Administracja publiczna w powiecie współpracuje w zintegrowanym systemie teleinformatycznym.	b.d.	-
CEL STRATEGICZNY 7: ZACHOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ...	**2000**	**0,9%**
7.1 Gospodarka wodno- ściekowa jest uporządkowana.	b.d.	-
7.2 Gospodarka odpadami jest uporządkowana.	b.d.	-
7.3 Powszechnie stosowane są przyjazne dla środowiska i energooszczędne technologie oraz proekologiczne źródła energii.	b.d.	-
7.4 Mieszkańcy i przyjezdni są świadomi ekologicznych warunków i skutków swoich działań.	b.d.	-
7.5 Dziedzictwo przyrodnicze i krajobraz są chronione i kultywowane.	2000	-
CEL STRATEGICZNY 8: LOKALNE SAMORZĄDY, INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKAŃCY DZIAŁAJĄ W SPOSÓB WSPIERAJĄCY ROZWÓJ POWIATU	**7237**	**3,1%**
8.1 Samorządy różnych szczebli i społeczność lokalna współpracują i koordynują swoje działania na rzecz rozwoju powiatu.	2730	-
8.2 Społeczność powiatu jest aktywna obywatelsko i otwarta na zmiany.	b.d.	-
8.3 Administracja lokalna jest dobrze przygotowana do zmieniających się wyzwań rozwojowych.	4507	-
Łączny szacunkowy koszt zadań ujętych w Strategii.	**231924**	100,0%

Zważywszy na dotychczasową skalę środków finansowych w dyspozycji budżetu Powiatu, realizacja Strategii wymaga zaangażowania znaczących środków zewnętrznych oraz w jak największym stopniu wykorzystywania środków budżetu Powiatu jako wkładu własnego do projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych (nie zaś jako wyłącznego źródła finansowania).

Wymaga to aktywnego i przedsiębiorczego podejścia ze strony kierowników poszczególnych powiatowych jednostek organizacyjnych – w celu wykorzystania źródeł finansowania spoza budżetu Powiatu.

Możliwości zapowiadane w tym zakresie w chwili uchwalania Strategii przedstawione są w Załączniku do dokumentu.

IV. SPOSÓB MONITOROWANIA POSTĘPÓW I OCENY STRATEGII

IV.1. MONITOROWANIE POSTĘPÓW W REALIZACJI

Ustala się, że postępy w realizacji przyjętej strategii postępowania będą na bieżąco śledzone – monitorowane - z uwzględnieniem następujących zasad i procedur:

a/ Monitoring prowadzony jest na bieżąco, z wykorzystaniem m.in. wskaźników sformułowanych w dokumencie *Strategii* jako wskaźniki realizacji celów, a także pomocniczo – z wykorzystaniem wskaźników ujętych w Załączniku do Strategii jako wskaźniki pozycji rozwojowej powiatu. Monitorowanie prowadzone jest w oparciu o schemat informacji przedstawiony w poniższej tabeli:

Tabela 9. Układ danych do monitorowania realizacji celów strategii

Cel strategii	***Wskaźniki realizacji celów***	*Wartość w roku bazowym – 2005*[19]	*Wartość w kolejnym roku realizacji Strategii*	*Źródło informacji o wartości wskaźnika i podmiot odpowiedzialny za dostarczenie danych*
CEL STRATEGICZNY 1 : PRORODZINNA POLITYKA SPOŁECZNA	▪ Liczba bezrobotnych ▪ Udział % bezrobotnych w populacji powiatu – na tle powiatów sąsiednich ▪ Liczba osób objętych pomocą społeczną ▪ Udział % osób objętych pomocą społeczną w populacji powiatu na tle powiatów sąsiednich ▪ Liczba rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych ▪ Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi (typu nerwice, depresje, psychozy) ▪ Liczba dzieci korzystających w instytucjonalnych form opieki ▪ Liczba dzieci korzystających z rodzinnych form opieki			
CEL STRATEGICZNY 2:	▪ Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem w			

[19] dane dla roku bazowego 2005 w chwili uchwalania Strategii nie były jeszcze dostępne; tabela wymaga aktualizacji po opublikowaniu oficjalnych danych w systemie statystyki publicznej.

BEZPIECZNY POWIAT	przeliczeniu na 10 tys. ludności, na tle powiatów sąsiednich ▪ Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych, na tle powiatów sąsiednich, w % ▪ Liczba przestępstw popełnianych przez osoby niepełnoletnie, na tle powiatów sąsiednich			
CEL STRATEGICZNY 3: BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE MIESZKAŃCÓW	▪ Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności ▪ Udział osób objętych programami profilaktycznymi w populacji ogołem, na tle powiatów sąsiednich, w % ▪ Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych, na tle powiatów sąsiednich			
CEL STRATEGICZNY 4: WYRÓWNANIE SZANS EDUKACYJNYCH ...	▪ Saldo migracji na pobyt stały ▪ Udział młodzieży – absolwentów szkół w powiecie, kontynuującej naukę w szkołach wyższych, w % ▪ Udział uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy posiadają oficjalny certyfikat znajomości języka obcego, w liczbie uczniów ogółem, w % ▪ Liczba uczniów przypadających na 1 komputer w szkołach prowadzonych przez Powiat			
CEL STRATEGICZNY 5: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY ...	▪ Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle powiatów sąsiednich ▪ Liczba gospodarstw ekologicznych ▪ Udział pracujących w usługach rynkowych, w %, na tle powiatów sąsiednich ▪ Liczba projektów gospodarczych w dziedzinach priorytetowych zrealizowanych we współpracy międzysektorowej			
CEL STRATEGICZNY 6: ROZWINIĘTA I ZMODERNIZOWANA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	▪ Czas przejazdu pomiędzy granicznymi punktami powiatu ▪ % długości dróg powiatowych spełniających obowiązujące przepisy w długości dróg powiatowych ogółem ▪ Liczba kolizji i wypadków drogowych na terenie powiatu			
CEL STRATEGICZNY 7: ZACHOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ...	▪ Liczba przyłączy kanalizacyjnych ▪ Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ▪ Długość oznakowanych szlaków i ścieżek rowerowych na terenie powiatu			
CEL STRATEGICZNY 8: LOKALNE SAMORZĄDY, INSTYTUCJE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIESZKAŃCY DZIAŁAJĄ W SPOSÓB WSPIERAJĄCY ROZWÓJ POWIATU	▪ Liczba projektów na rzecz rozwoju powiatu realizowanych wspólnie – w partnerstwie - przez różne podmioty – w skali roku ▪ Udział osób z wyższym wykształceniem wśród pracowników jednostek samorządu lokalnego w powiecie, w % ▪ Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie powiatu ▪ Frekwencja w wyborach samorządowych			

b/ Monitoring prowadzony jest w powiązaniu z informacją finansową nt. wielkości środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację poszczególnych celów strategicznych oraz celów pośrednich Strategii.

c/ Monitoring ma charakter wewnętrzny, oparty jest o sprawozdawczość poszczególnych jednostek organizacyjnych Powiatu, prowadzony przez wskazaną przez Starostę komórkę organizacyjną i i koordynowany przez wyznaczoną do tego zadania osobę.

Raport z monitoringu powstaje corocznie za każdy zakończony rok budżetowy, w oparciu o dane wewnętrzne Powiatu oraz dane ze statystyki publicznej za ostatni dostępny rok i jako dokument informacyjny przedstawiany jest przez Starostę Radzie Powiatu wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

IV.2. OCENA STRATEGII

Ocena (ewaluacja) sposobu realizacji i osiągnięć Strategii dokonywana jest dwukrotnie w trakcie każdej kadencji i ma charakter całościowy - obejmuje całość spraw ujętych w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego*.

Jej podstawowym zadaniem jest określenie czy i na ile przyjęta strategia działania i sposoby jej realizacji są wdrażane, sprawdzają się oraz czy nadal są adekwatne do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych. Istotnym elementem ewaluacji jest formułowanie – o ile jest to potrzebne - wytycznych do aktualizacji *Strategii Rozwoju*. Ocena realizacji strategii ma charakter zewnętrzny i prowadzona jest dwutorowo: przez niezależnych ekspertów z wykorzystaniem danych m.in. pochodzących z monitoringu prowadzonego przez Powiat oraz w procesie konsultacyjnym w ramach lokalnych warsztatów ewaluacyjnych z udziałem liderów lokalnych reprezentujących możliwie wszechstronnie lokalne środowiska.

Dodatkowo prowadzona może być ewaluacja dokonań w poszczególnych obszarach *Strategii Rozwoju*, w zależności od bieżących potrzeb zarządzania.

IV.3. PROCEDURA DALSZYCH PRAC

Przyjęta *Strategia Rozwoju* jest dokumentem dynamicznym. Oznacza to, że może ulegać aktualizacji i dostosowaniom w zależności od zmieniających się istotnych uwarunkowań rozwoju powiatu oraz oceny skuteczności przyjętej strategii postępowania dokonywanej w trakcie ewaluacji. Rozszerzeniem Strategii są programy i plany realizacyjne skoordynowane z ramami nakreślonymi w Strategii, w szczególności te, których przygotowanie i realizację ujęto w Strategii bezpośrednio.

Zarówno w procesie aktualizacji jak i rozszerzania ustaleń Strategii stosowana jest procedura uczestnictwa Gmin i konsultacji społecznych, w celu budowania poczucia szerokiego udziału i współodpowiedzialności za losy powiatu, integrowania lokalnej społeczności oraz wzmacniania lokalnej demokracji.

Dokument opracowany w 2006 roku przez Powiat Nowotarski przy wsparciu Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

Koordynator prac z ramienia Starostwa: Ewa Piątkowska.

Moderowanie warsztatów strategicznych: Bożena Pietras-Goc i Małgorzata Rudnicka.

Moderowanie procesu i przygotowanie projektu dokumentu: Bożena Pietras-Goc.

ProRegio
Consulting